Bundel - Commissievergadering Wijchen van 1 oktober 2026

1 Opening
Vragenhalfuurtje: 3 minuten
Voor de fracties: 9 minuten
Voor het college: 15 minuten

2 Mededelingen

3 Vaststellen agenda

4 Vaststellen conceptverslag commissievergadering 3 september 2026 en lijst besluiten, adviezen en toezeggingen 3 september 2026
2026-09-03 Conceptnotulen commissievergadering Gem. Wijchen
2026-09-03_Commissievergadering Wijchen_Besluitenlijst

5 Vragenhalfuur

6 Mededelingen en vragen over verbonden partijen
De stukken onder dit agendapunt zijn bespreekstukken. Op bespreekstukken kunt u inspreken. Wilt u inspreken? Neem dan contact op met de griffie van de gemeente Wijchen. De griffie is bereikbaar via het e-mail adres griffie@wijchen.nl en via telefoonnummer 088 432 72 03.

7 Bespreekstukken

7.1 342317 Beslisnota Wijziging beleidsplan Openbare Verlichting
Dossier 8155 voorblad
342317 Beslisnota Wijziging beleidsplan Openbare Verlichting
Beleidsplan OVL 2023-2030 gew 020926

7.2 322082 Informatienota Boomgroeiplaatsen en boomkroonvolume Wijchen
Dossier 7964 voorblad
322082 informatienota Boomgroeiplaatsen en boomkroonvolume Wijchen
322082 CV aanbieden informatiestuk Bkk en BKV (W) def

7.3 349041 Informatienota fatbike regulering centrum Wijchen
Dossier 8064 voorblad
349041 Informatienota fatbike regulering centrum Wijchen
Bijlage 1 - Motie 1 K8W VVD CDA - Fatbikeverbod

8 Sluiting

CONCEPT

Verslag van de commissievergadering van de gemeente Wijchen gehouden op 3 september 2026 om 19.30 uur in het Kasteel te Wijchen

Voorzitter	Dhr. J.M.T. Evers
CDA	Dhr. H.J.G. Bijmans
	Mevr. C.E. Hoogteijling
D66 Wijchen	Mevr. C.A.M. Beeke
	Mevr. J.E.M. Janssen
	Dhr. G. Reichgelt
Emilia	Dhr. L.J.N. Joost
	Dhr. P.P. Verbeeten
Kernachtig Wijchen	Dhr. J.T.G. Kersten
	Mevr. R. Loermans
PRO Wijchen	Dhr. T.T.M. Burgers
	Dhr. A.G.J. van Krevel
	Dhr. Y.J.T.M. Merkus
VVD	Dhr. E.H.M. ten Buren
	Dhr. P.P. van Dam
	Dhr. R.A.J. Schraven
Hart voor Wijchen	Mevr. A.A.A. Gubbels-Hoefnagels
	Dhr. L.J.P.G. Herms
	Dhr. J.A.G. Vrolijks
Wethouders	Dhr. A.A.A.M. van Bronkhorst
	Mevr. A.M. van Dam
	Dhr. G.W.R. Gerrits
Verslaglegging	Emma Handson B.V.

1. Opening

De voorzitter, de heer Evers, heet alle aanwezigen welkom en opent de vergadering. Tijdens deze commissievergaderingen wisselen politieke partijen hun ideeën, gedachten en visies uit over de geagendeerde onderwerpen. Wanneer een fractie een afwijkend voorstel heeft ten opzichte van het voorstel van het college, probeert men medestanders te vinden bij andere fracties. De voorzitter benadrukt dat commissieleden voorafgaand aan de vergadering technische vragen hebben kunnen stellen aan betrokken ambtenaren. Deze vergadering biedt commissieleden de mogelijkheid politieke vragen te stellen aan elkaar en aan het college. De voorzitter licht de spreektijden toe: 9 minuten per fractie voor bespreekstukken en 15 minuten voor het college.

2. Mededelingen

De voorzitter vraagt of er mededelingen zijn van de commissieleden of het college. Er zijn geen mededelingen.

3. Vaststellen agenda

De voorzitter vraagt of de raadscommissie kan instemmen met de voorgestelde agenda. Er zijn geen bezwaren, en de agenda wordt unaniem vastgesteld.

4. Vaststellen lijst besluiten, adviezen en toezeggingen en conceptverslag 11 juni 2026

De voorzitter constateert dat geen opmerkingen zijn binnengekomen over het verslag en de lijst met besluiten, adviezen en toezeggingen. Beide worden ongewijzigd vastgesteld.

5. Vragenhalfuur

Er zijn geen vragen voor het vragenhalfuur.

6. Mededelingen en vragen over verbonden partijen

Er zijn geen mededelingen of vragen over verbonden partijen.

7. Bespreekstukken

7.1 305621 Beslisnota Raad, Vaststellen TAM-omgevingsplan Woeziksestraat 100, De Ploeg, Wijchen

De voorzitter introduceert de beslisnota over het vaststellen van het TAM-omgevingsplan voor Woeziksestraat 100, De Ploeg, in Wijchen. Hij licht toe dat het college in mei 2025 principemedewerking heeft verleend aan woningbouw op deze locatie, waar voorheen Zaal Verploegen was gevestigd. Het ontwerp-omgevingsplan heeft van 18 december 2025 tot en met 28 januari 2026 6 weken ter inzage gelegen. De voorzitter somt de voorgestelde raadsbesluiten op: instemmen met de beantwoording van de zienswijzen zoals opgenomen in de zienswijzenota, het TAM-omgevingsplan 'De Ploeg' gewijzigd vaststellen, en het beeldkwaliteitsplan 'De Ploeg' vaststellen als zijnde beleidsregels op grond van artikel 4.19 Omgevingswet.

Inspreker

Voordat de raads- en commissieleden de gelegenheid krijgen het voorstel te bespreken, kondigt de voorzitter inspreker de heer Van der Wielen aan. Hij geeft hem 5 minuten spreektijd en wijst erop dat raads- en commissieleden daarna vragen kunnen stellen. De heer Van der Wielen introduceert zichzelf als de eigenaar van het grasveld ten noorden van het terrein van project De Ploeg. Hij uit zijn positieve, maar kritische houding ten opzichte van het plan en wijst op enkele belangrijke punten. Ten eerste benadrukt hij dat de parkeernorm niet wordt behaald volgens de regels die voorschrijven dat er voldoende parkeerplaatsen op eigen terrein moeten zijn. Hij merkt op dat de 24 nieuwe parkeerplaatsen buiten het ontwikkelde terrein al bestaan en dus niet nieuw zijn. Daarnaast geeft hij aan dat in het plan geen rekening is gehouden met de ingediende bouwplannen voor zijn grasveld. Hij merkt op dat zijn ontwikkelplannen hadden moeten worden meegenomen in de toetsing van de parkeernorm. Hij geeft aan dat zijn bouwplan ondersteunend is aan het voorliggende plan van De Ploeg. Hij verzoekt de portefeuillehouder om voor de volgende raadsvergadering met hem in gesprek te gaan.

De heer Reichgelt (D66) vraagt of het plan van de heer Van der Wielen is ingediend bij de gemeente. De heer Van der Wielen bevestigt dat het plan voor het eerst op 10 februari 2025 is ingediend, met een aanpassing op 20 juni 2025. De heer Bijmans (CDA) vraagt waarom het plan van de heer Van der Wielen is afgewezen door de gemeente. De heer Van der Wielen legt uit dat er destijds een planstop was, die liep tot 31 december 2024. Deze planstop is verlengd, waar hij bezwaar tegen heeft gemaakt, maar een bezwaar was niet mogelijk omdat het een beleidsvoornemen betrof. Hij benadrukt dat de eerste contacten met de gemeente al in september 2024 plaatsvonden. De heer Bijmans vraagt waarom een gesprek met de wethouder niet mogelijk is. De heer Van der Wielen geeft aan dat hij voor de zomervakantie van 2026 heeft gevraagd om een gesprek. De schriftelijke reactie was dat het onderwerp ambtelijk moet worden afgehandeld en niet met de wethouder. De heer L. Herms (Hart voor Wijchen) vraagt of de heer Van der Wielen het gevoel heeft dat naar hem is geluisterd. De heer Van der Wielen antwoordt dat het in het begin moeizaam ging, maar dat hij uiteindelijk wel kansen heeft gekregen om zijn punten naar voren te brengen en dat hij antwoorden heeft ontvangen. Hij vermeldt dat voor de vakantie een ambtelijk overleg heeft plaatsgevonden samen met zijn adviseur, maar dat dit het enige fysieke overleg op het gemeentehuis was. De heer L. Herms

vraagt of de heer Van der Wielen denkt dat hij een vergunning krijgt voor zijn bouwplannen. De heer Van der Wielen legt uit dat sinds 1 juli 2025 een planfilter van kracht is, dat bepaalt dat nog maar 1 woning gebouwd mag worden, waar voorheen 2 woningen mogelijk waren. Dit betekent dat hij slechts 1 woning mag bouwen op het terrein, wat niet overeenkomt met zijn wensen. Mevrouw Loermans (Kernachtig Wijchen) vraagt aan de heer Van der Wielen of hij met de wethouder in gesprek wil over het bouwplan De Ploeg of over zijn eigen bouwplan. Hij antwoordt dat het allebei betreft. Zijn vragen over project De Ploeg gaan vooral over het parkeren, al geeft hij aan hierover al goed overleg met de ambtenaren te hebben gehad. Hij wil met de wethouder in gesprek over zijn eigen plan, omdat hij vindt dat zijn plan meegenomen had moeten worden bij het plan van De Ploeg. De heer Bijmans vraagt naar het verband tussen het plan van de heer Van der Wielen en het plan De Ploeg. De heer Van der Wielen legt uit dat er 9 parkeerplaatsen zijn die aan de noordkant van de Woeziksestraat liggen en dat deze van invloed zijn op zijn terrein. Hij benadrukt dat zijn bouwplan ondersteunend kan werken voor het plan van De Ploeg. Hij suggereert dat er op zijn terrein ruimte kan zijn voor extra parkeerplekken.

De voorzitter bedankt de heer Van der Wielen voor zijn inspraak en kondigt aan dat de bespreking in twee termijnen verloopt. In de eerste termijn geven de woordvoerders hun mening en stellen zij vragen aan het college. In de tweede termijn debatteren de commissieleden met elkaar en kunnen interrupties plaatsvinden. Hij vraagt vervolgens wie over dit onderwerp het woord wenst te voeren. Alle fracties willen het woord voeren.

Eerste termijn
De heer Van Dam (VVD) spreekt zijn steun uit voor het plan De Ploeg, dat volgens hem een divers aanbod van woningen toevoegt aan de woningvoorraad. Hij benadrukt dat de gemeente voldoende inhoudelijk heeft gereageerd op de ingediende zienswijzen. Hij ziet geen reden om het TAM-omgevingsplan niet vast te stellen.

De heer L. Herms (Hart voor Wijchen) uit kritiek op het participatieproces. Hij geeft aan dat omwonenden zich misleid voelen en onvoldoende zijn geïnformeerd. Hij stelt voor dat de wethouder samen met de leefbaarheidsgroep, omwonenden en architecten het plan aanpast, zodat iedereen zich erin kan vinden.

De heer Bijmans (CDA) spreekt over de verdwijnende geschiedenis van De Ploeg en de kansen die de nieuwe ontwikkeling biedt. Hij heeft zorgen over de participatie en vraagt waarom het ontwerp van voorkeur van de inwoners niet is gekozen, en waarom 2 ingediende zienswijzen niet tot aanpassingen hebben geleid. Hij vraagt waarom 2 woningen worden toegevoegd ten koste van 8 parkeerplaatsen, of er nog genoeg parkeerruimte beschikbaar blijft en of parkeerplaatsen in de directe omgeving hierbij meetellen. Hij informeert of meer variatie kan worden aangebracht aan de voorgevel van het appartementencomplex. Hij vraagt waarom alleen de fietsenstalling een sedumdak krijgt en andere platte daken niet. Hij wil weten welke maatregelen worden genomen voor klimaatadaptatie, groen en wateropvang.

De heer Verbeeten (Emilia) uit zijn ongenoegen over het feit dat naast de kerk een nieuwbouwproject komt, en de kerk vervolgens maatregelen moet nemen om geluidsoverlast te voorkomen. Hij uit zijn bezorgdheid over het plan De Ploeg. Hij benadrukt dat hoewel Emilia een groot voorstander is van woningbouw op de locatie van Verploegen, er te weinig rekening is gehouden met de omgeving. Hij wijst erop dat er nu een kans ligt om de omgeving een mooiere uitstraling te geven, die past bij de kerk en de woningen op de Veenhof. Hij merkt op dat het college zich bewust is van de cultuurhistorische waarde van de naastgelegen kerk, maar dat het plangebied zelf geen cultuurhistorische waardering kent. Hij geeft aan dat de toekomstige bebouwing niet past bij de kerk en de andere panden in de Veenhof, tenzij men nabijgelegen kantoorpanden als vergelijkingsmateriaal wil gebruiken, wat hij als kortzichtig beschouwt. Hij bekritiseert de burgerparticipatie, die volgens hem niet diepgaand genoeg is geweest, en maakt zich zorgen over de acties die de raad hierna onderneemt. Hij vraagt zich af of de opmerkingen

van de inwoners serieus worden genomen. Daarnaast uit hij zijn zorgen over de verkeersafwikkeling en parkeerdruk, maar geeft aan hierop niet verder in te willen gaan vanwege een persoonlijk belang bij een nabijgelegen project. Hij concludeert dat het plan moet worden aangepast met meer aandacht voor parkeren en verkeersdoorstroming. Zijn fractie overweegt een amendement of motie in te dienen.

De heer Reichgelt (D66) spreekt zijn steun uit voor het plan, maar heeft 2 kritische punten. Hij maakt zich zorgen over de parkeercapaciteit en verkeersdruk in de wijk en vraagt of een gezamenlijke analyse is gemaakt van de verkeers- en parkeerdruk van dit plan en het plan voor de Weegbree. Hij benadrukt dat participatie voor D66 geen formaliteit is, maar een essentieel onderdeel van het proces. Hij wijst erop dat het participatie- en co-creatiekader voorschrijft dat bij initiatieven op wijk- en straatniveau een hoog niveau van participatie moet worden ingezet, wat volgens hem niet is gebeurd. Hij geeft aan dat D66 het plan vooralsnog niet steunt.

De heer Merkus (PRO) is positief over het plan, vooral vanwege de toevoeging van betaalbare woningen en de aandacht voor groen. Hij vraagt hoe de gemeente ervoor kan zorgen dat meedenkers zich gehoord voelen en wijst op het belang van ventilatie en koeling in de nieuwe appartementen. Hij benadrukt het belang van het behouden van bestaande bomen in de verdere uitwerking van het plan.

Mevrouw Loermans (Kernachtig Wijchen) spreekt haar tevredenheid uit over het plan, dat ruimte biedt voor 39 nieuwe woningen binnen bestaand gebied. Ze benadrukt het belang van een zorgvuldig ruimtegebruik en prijst de samenstelling van het woningbouwprogramma, dat kansen biedt voor verschillende doelgroepen zoals starters, senioren en inwoners die op zoek zijn naar een betaalbare woning. Ze concludeert dat het participatieproces goed is doorlopen. Ze vraagt de wethouder of bij de toewijzing of verkoop van de betaalbare woningen lokale inwoners voorrang kunnen krijgen.

Wethouder Gerrits reageert op de vragen en opmerkingen van de raadsleden met betrekking tot het participatieproces rondom het omgevingsplan De Ploeg. Hij erkent dat participatie een terugkerend thema is bij ruimtelijke ontwikkelingen in de gemeente, waarbij betrokkenen vaak vroegtijdig betrokken willen worden en maximale invloed willen hebben. Hij benadrukt dat participatie bedoeld is om plannen te verbeteren, niet om iedereen tevreden te stellen. Hij legt uit dat door goed te luisteren naar de omgeving en tijdig inbreng van omwonenden en belanghebbenden af te wegen, plannen kunnen worden verbeterd. Hij geeft aan dat dit ook bij het plan van De Ploeg op enkele punten is gebeurd, maar niet op alle gewenste punten. Hij wijst erop dat na de participatieprocedure ook een formele zienswijzeprocedure volgt, waarin belanghebbenden nogmaals hun punten kunnen inbrengen, waarna deze zorgvuldig worden afgewogen en van een reactie worden voorzien. Hij beantwoordt vervolgens de specifieke vragen van de raadsleden. Op de vraag van de CDA-fractie waarom de voorkeur van inwoners niet is gehonoreerd, antwoordt hij dat er wel is geluisterd, maar dat niet alle aspecten konden worden gehonoreerd vanwege meerdere overwegingen. Hij verwijst naar de zienswijzenota voor verdere details over de zienswijze. Op vragen over parkeerplaatsen en klimaat- en watermaatregelen geeft hij aan dat dit zeer technische vragen zijn en dat schriftelijke vragen hierover kunnen worden gesteld voor een adequate beantwoording. Hij reageert op de vraag van de CDA-fractie over gevelvariatie door aan te geven dat het omgevingsplan nog in een abstracte fase is en dat de daadwerkelijke uitwerking nog moet plaatsvinden, maar dat de oproep voor variatie is gehoord. Hij beantwoordt de vraag van D66 over verkeersontwikkelingen en geeft aan dat rekening is gehouden met alle ontwikkelingen waarover besluiten zijn genomen, ook die van de Veenhof. Hij reageert op de vragen van PRO en benoemt het dilemma van participatie, waarbij niet alle wensen kunnen worden gehonoreerd en er altijd verschillende belangen zijn. Hij benadrukt dat het belangrijk is om op het juiste moment informatie te delen, zodat er niet te weinig informatie is, en omwonenden ook niet het gevoel hebben te laat betrokken te worden. Hij merkt op dat omwonenden ook vaak een focus hebben op de details, terwijl dit plan zich nog in de fase van uitwerken bevindt. Hij bespreekt de vraag van

Kernachtig Wijchen over voorrang bij toewijzing van koopwoningen. Hij geeft aan dat afspraken worden gemaakt met de ontwikkelaar om de verkoop via lokale kanalen kenbaar te maken en voorrang te verlenen aan lokale inschrijvers bij gelijke financiële voorwaarden.

De heer Verbeeten (Emilia) vraagt of bij het ontwerp van De Ploeg de kerk is meegenomen als cultuurhistorische factor. Wethouder Gerrits geeft aan dat hij deze vraag niet had gehoord en dat het een technische vraag is, die schriftelijk beantwoord kan worden. De heer Reichgelt (D66) vraagt waarom voor de laagste participatietrede is gekozen. Wethouder Gerrits legt uit dat er geen specifieke participatietrede is gekozen en dat de participatie vormvrij is, waarbij alleen erop is toegezien dat participatie heeft plaatsgevonden.

Tweede termijn
De heer Van Dam (VVD) geeft aan dat de zienswijzen volledig zijn beantwoord en dat er geen verdere vragen zijn.

De heer L. Herms (Hart voor Wijchen) is blij met de bevestiging dat de gevels en uitstraling nog niet definitief zijn en heeft geen verdere bezwaren.

De heer Bijmans (CDA) vraagt de heer Reichgelt naar de invloed van gemeentelijke grond op het participatieproces. Mevrouw Loermans (Kernachtig Wijchen) vraagt of de heer Bijmans had verwacht dat de gemeente het participatieproces zelf oppakt. De heer Bijmans antwoordt dat het deels gemeentegrond betreft, dus dat het proces deels niet particulier is.
Mevrouw Loermans merkt op dat de bouw particulier is, dus dat het participatieproces vormvrij is. Ze vraagt naar de verwachtingen van de heer Bijmans. De heer Bijmans geeft aan dat zijn vraag is of de vereiste vorm van participatie verandert als de grond deels van de gemeente is.

De heer Verbeeten (Emilia) benadrukt het belang van het karakter en de uitstraling van het plan in aansluiting op de omgeving. Hij is gematigd positief over de toezeggingen van de wethouder.

De heer Reichgelt (D66) geeft aan verrast te zijn door de beantwoording van de vragen. Hij verwijst naar de zienswijzenota, waarin staat dat in overleg tussen de projectontwikkelaar en de gemeente is gekozen voor een participatievorm waarbij inwoners kunnen meedenken. Hij benadrukt dat dit suggereert dat de gemeente een rol heeft gespeeld in deze beslissing. Hij uit zijn bezorgdheid over de beperkte participatiemogelijkheden voor inwoners, vooral gezien de grote omvang van het project. Hij mist in de beantwoording van het college de samenhang tussen de projecten voor wat betreft de verkeersafwikkeling en de parkeerruimte. Hij benoemt een mogelijke angst voor participatie vanwege commerciële belangen of vertraging van de plannen. Hij pleit voor een hoger niveau van participatie in de beginfase van projecten om latere problemen en kosten te voorkomen, en verwijst naar een succesvol voorbeeld in Amsterdam waar aanvankelijke weerstand werd omgezet in samenwerking.

De heer Merkus (PRO) spreekt zijn tevredenheid uit over de toevoeging van betaalbare woningen.

Mevrouw Loermans (Kernachtig Wijchen) heeft weinig toe te voegen, maar is blij met de toezegging van de wethouder over de verkoop van koopwoningen. De heer Verbeeten (Emilia) vraagt mevrouw Loermans of zij heeft gelezen dat in de beantwoording van de zienswijze duidelijk wordt gesproken over een burgerparticipatietraject dat tot stand is gekomen na een overleg tussen de projectontwikkelaar en de gemeente, dus dat de gemeente hierin ook een rol heeft gehad. Mevrouw Loermans antwoordt dat zij het heeft gelezen. De heer Verbeeten vraagt of mevrouw Loermans het eens is met de opmerking van de D66-fractie over de rol van de gemeente in het participatieproces. Mevrouw Loermans antwoordt dat ze het hiermee niet eens is. Ze benadrukt dat het aan de ontwikkelaar is om een omgevingsdialoog te voeren en dat de gemeente daarin geen beslissende rol heeft. De heer Verbeeten vraagt of mevrouw Loermans het met hem eens is dat als het gaat om het voeren van de omgevingsdialoog, er ook moet

worden gekeken naar de eigenaar van de grond, die in dit geval deels de gemeente betreft. Mevrouw Loermans reageert dat zij het er niet mee eens is, omdat de ontwikkelaar particulier is en dat hier bepalend is. De heer Reichgelt (D66) vraagt of mevrouw Loermans het met hem eens is dat als de gemeente samen met de projectontwikkelaar bepaalt welke vorm van participatie wordt ingezet, de gemeente dan ook bij de initiatiefnemer kan aandringen op een meer intensieve vorm van participatie. Mevrouw Loermans antwoordt dat zij al meerdere keren heeft aangegeven dat het wat haar betreft aan de projectontwikkelaar is om het participatieproces in te richten. Zij twijfelt of een intensievere vorm van participatie leidt tot meer draagvlak. Zij merkt op dat het in dit debat lijkt alsof er geen draagvlak is voor het plan, terwijl dat in werkelijkheid wel zo is. De heer Verbeeten geeft aan dat het er niet om gaat of zijn fractie wel of niet het plan steunt, aangezien er duidelijk genoeg steun is. Hij vraagt mevrouw Loermans of zij het redelijk vindt om bij een plan voor de bouw van 39 woningen de laagste vorm van burgerparticipatie toe te passen, ondanks dat het een particulier initiatief betreft. Indien het antwoord ja is, wil hij graag weten welke projecten in het verleden nog meer op een dergelijke vorm van burgerparticipatie hebben kunnen rekenen. Mevrouw Loermans herinnert de heer Verbeeten eraan dat vandaag alleen het plan De Ploeg ter discussie staat. Haar fractie is van mening dat voor dit plan voldoende participatie heeft plaatsgevonden.
De heer Bijmans (CDA) vraagt wat voldoende participatie inhoudt. Mevrouw Loermans verwijst naar de nota en verslagen waarin informatieavonden en gesprekken zijn gedocumenteerd. Ze benadrukt dat deze vormen van participatie in Nederland gebruikelijk zijn en dat haar fractie vindt dat er voldoende participatie is geweest.

De voorzitter vraagt het college of er nog feitelijke onjuistheden zijn geconstateerd. Dit is niet het geval. De fractie van Emilia kondigt aan een overleg te hebben over een mogelijke cultuurhistorische motie. Het advies van de commissie is om de nota als bespreekstuk te agenderen voor de raadsvergadering van 17 september 2026.

7.2 310149 Beslisnota rekenkamerrapport Koers houden in de transitie; klimaat en energiebeleid

De voorzitter introduceert de beslisnota. Hij legt uit dat de Rekenkamer Wijchen onderzoek heeft laten uitvoeren naar de effectiviteit en efficiëntie van het klimaat- en energiebeleid van de gemeente Wijchen sinds het beleidsplan 'Samen naar een duurzaam Wijchen 2018-2023'. De hoofdvraag van het onderzoek is in hoeverre er sprake is van een doeltreffende en doelmatige aanpak binnen de gemeente Wijchen met betrekking tot haar klimaat- en energiedoelstellingen.

De voorzitter schorst op verzoek enkele minuten de vergadering, zodat er kan worden gewisseld van plek.

De voorzitter heropent de vergadering en geeft aan dat de Rekenkamer op basis van het onderzoek 6 aanbevelingen doet aan de raad. De raad wordt voorgesteld deze aanbevelingen over te nemen en opdracht te geven ze uit te voeren. Hij vraagt vervolgens wie over dit onderwerp het woord wenst te voeren. Alle fracties willen het woord voeren.

Eerste termijn
De heer Joost (Emilia) benadrukt het belang van informatievoorziening en inwonersparticipatie. Hij spreekt zijn steun uit voor de aanbevelingen van de Rekenkamer, omdat deze bijdragen aan meer inzichtelijke en kwalitatief betere integrale afwegingen op het gebied van klimaat- en energiebeleid. Hij uit zijn bezorgdheid over het feit dat tijdens de informatiebijeenkomst voor het zomerreces bleek dat veel onderzoeksvragen geen eenduidig antwoord kregen vanwege een gebrek aan data en onduidelijke formulering van doelen. Dit belemmert een gedegen evaluatie. Hij is echter blij dat volgens de Rekenkamer wel vooruitgang is geboekt in de monitoring en het stellen van doelen volgens de SMART. Hij vraagt of verbetering inhoudt dat data nu structureel worden gemonitord en doelen altijd SMART worden geformuleerd, of dat dit enkel zoveel mogelijk gebeurt. Hij vraagt of er, indien dit niet altijd plaatsvindt, mogelijkheden zijn om

structurele datamonitoring en SMART-doelen te realiseren, bijvoorbeeld door middel van een protocol. Hij verzoekt het college om een reactie hierop.

Mevrouw Hoogteijling (CDA) benoemt het belang van kritisch kijken naar het klimaat- en energiebeleid. Ze erkent de complexiteit van de energietransitie en wijst op de positieve boodschap in het rapport dat de basis van het klimaat- en energiebeleid sinds de lokale energiestrategie beter op orde is. Ze prijst het vorige college voor het leggen van een stevig fundament en het aanbrengen van meer samenhang. Ze benadrukt dat klimaat- en energiebeleid verantwoordelijkheid vraagt, omdat het niet alleen over vandaag gaat, maar ook over de toekomst van Wijchen. Het CDA kan zich vinden in de aanbevelingen van de Rekenkamer, vooral als het gaat om betere informatievoorziening, heldere financiële keuzes en goede monitoring.

Mevrouw Gubbels-Hoefnagels (Hart voor Wijchen) spreekt namens de heer D. Herms, die afwezig is. Zij geeft aan dat de fractie de belangrijke aanbevelingen uit het rapport onderschrijft. Ze benadrukt dat deze aanbevelingen helder zijn uitgewerkt en de raad een basis bieden om verder te gaan. Ze wijst erop dat waar aanbevelingen worden gedaan, er ook fouten zijn gemaakt. Een belangrijke conclusie uit het rapport is dat het moeilijk te beoordelen is hoe doelmatig en doeltreffend het beleid van de afgelopen jaren is geweest, vanwege een gebrek aan vergelijkbare gegevens over resultaten, ingezette middelen en kosten. Ze merkt op dat een van de aanbevelingen is dat er een uitgebreidere keuze komt over welke richting wordt gekozen wat betreft energie- en klimaatbeleid. Ze vraagt hoe inwoners, bedrijven, ondernemers en verenigingen naar de gemeente gaan kijken. Ze vraagt het college of de nog uit te werken scenario's niet alleen de benodigde financiële middelen tonen, maar ook welke concrete en meetbare resultaten daartegenover staan. Ze overweegt een motie of amendement in te dienen.

De heer Schraven (VVD) geeft aan dat de VVD-fractie zich goed kan vinden in de conclusies en aanbevelingen van de Rekenkamer. Hij benadrukt dat het rapport vooral van belang is voor de keuzes die nu voorliggen en hoe hiermee de komende jaren verder te gaan. Hij mist de samenhang tussen verschillende onderdelen van de energietransitie en merkt op dat de Rekenkamer dezelfde mening is toegedaan. Hij wijst erop dat meer elektriciteitsvraag door woningen, bedrijven of elektrisch vervoer gevolgen heeft voor het elektriciteitsnet en energieopwekking. Hij merkt op dat er weinig informatie beschikbaar is over het hoogspanningsstation, terwijl bij inwoners vragen en zorgen leven. Hij overweegt een motie om de samenhang tussen de onderdelen van de energietransitie beter in kaart te brengen. Hij vraagt de wethouder of bij de verdere uitwerking van de uitvoering en monitoring van de lokale energiestrategie zichtbaar wordt hoe ontwikkelingen binnen het ene onderdeel doorwerken op andere onderdelen en wat dit betekent voor het behalen van de doelen van de lokale energietransitie.

De heer Kersten (Kernachtig Wijchen) spreekt zijn steun uit voor een doelmatiger en doeltreffender beleid. Hij geeft aan dat de fractie veel punten uit de aanbevelingen kan onderschrijven. Hij vraagt naar de verbetering van het participatieproces en of de wethouder al ideeën heeft over hoe dit gaat veranderen. Daarnaast heeft hij een vraag over beslispunt A, waarin wordt gesteld dat de continuïteit van beleid en uitvoering in gevaar kan komen door tijdelijke regelingen en middelen vanuit het Rijk. Hij vraagt de wethouder om reflectie op dit punt, omdat de fractie overweegt een amendement in te dienen.

De heer Van Krevel (PRO) geeft aan dat zijn fractie het Rekenkamerrapport over het klimaat- en energiebeleid met veel belangstelling heeft gelezen. Hij herkent het beeld dat het beleid in het verleden gefragmenteerd was en nauwelijks werd gemonitord of geëvalueerd. Hij merkt op dat de stemming nu aanzienlijk is verbeterd, aangezien het rapport aangeeft dat goede stappen zijn gezet om klimaat en energie de aandacht te geven die het verdient, met nulmetingen, concrete doelen, monitoring en evaluatie. Hij spreekt zijn steun uit voor de aanbevelingen van de

Rekenkamer en prijst het college voor zijn bereidheid om deze aanbevelingen over te nemen, wat volgens hem de juiste ambitie uitspreekt. Hij heeft enkele vragen en kritische kanttekeningen. Hij vraagt of het college, door de aanbevelingen over te nemen, ook de conclusies van het rapport onderschrijft. Daarnaast vraagt hij naar de inhoudelijke aanpak voor de komende jaren, aangezien het coalitieakkoord geen concrete doelstellingen bevat voor de reductie van energiegebruik en CO_2-uitstoot. Hij wijst erop dat deze doelen al zijn genoemd in de vastgestelde lokale energiestrategie en vraagt of de gestelde doelen nog steeds realistisch en haalbaar zijn, gezien de vertragingen bij het tweede windpark en de ontwikkeling van het warmtenet. Hij vraagt of er alternatieve routes zijn om de vastgestelde doelen te halen en of de wethouder voldoende grip heeft op het proces om de energiestrategie tijdig bij te sturen. Hij wijst op de kwetsbare financiële basis van het klimaatbeleid, vanwege tijdelijke afgebakende rijksmiddelen en de afbouw van eigen structurele middelen. Hij vraagt of het niet verstandig is om na te denken over de reservering van middelen voor de periode na 2030 en hoe de wethouder en andere partijen in de raad hierover denken.

Mevrouw J. Janssen (D66) benadrukt het belang van monitoring en evaluatie. Ze wijst erop dat het Rekenkamerrapport een belangrijk probleem blootlegt: het ontbreken van structurele monitoring en formele eindevaluatie in het verleden. Ze benadrukt dat deze fouten niet opnieuw mogen worden gemaakt bij de lokale energiestrategie en prijst de verbeterde basis met nulmetingen, concrete doelen en monitoring. Ze onderstreept dat een goed systeem op papier geen garantie is voor succes in de praktijk en dat de raad een actieve en kritische rol moet spelen in het controleren van de voortgang. Ze benadrukt het belang van goede informatievoorziening en vraagt om beter overzicht en meer ruimte voor gesprek. Ze wijst op de noodzaak van samenwerking met inwoners, bedrijven en initiatieven, en geeft aan dat de gemeente niet alleen kan opereren. Ze pleit voor het leren van succesvolle voorbeelden en het versterken van wat werkt. Tot slot wijst ze op de afhankelijkheid van tijdelijke rijksmiddelen en vraagt of de gemeente meer kan investeren in continuïteit.

De voorzitter schorst de vergadering, zodat het college de beantwoording van de vragen kan voorbereiden.

De voorzitter heropent de vergadering en geeft het woord aan wethouder Van Dam.

Wethouder Van Dam geeft aan dat er achter de schermen verschillende manieren zijn om data te verzamelen en dat de doelstellingen in het jaarverslag worden gecommuniceerd. Zij nodigt de raad uit om eventuele vragen of verbetermogelijkheden te delen. Zij gaat in op de vragen van Hart voor Wijchen over financiële scenario's. Er is momenteel weinig duidelijkheid over de middelen na 2030, maar tot die tijd zijn de middelen ruim voldoende. Zij verwijst naar de brief waarin het college de raad informeert over mogelijke financiële scenario's, zodat hierover kan worden gedebatteerd. Dit gebeurt jaarlijks in het jaarverslag energietransitie. Ze reageert op de vraag van de heer Kersten over het financiële scenario in relatie tot het coalitieakkoord, waarin is afgesproken het landelijke tempo te volgen. Ze erkent dat het in kaart brengen van scenario's ambtelijke capaciteit vraagt, maar dat er voldoende aanknopingspunten zijn om de financiële weergaven te verbeteren. Ze reageert op de vraag van de VVD-fractie over de communicerende vaten en het belang van een integraal overzicht. Ze erkent dit belang en nodigt de raad uit om in gesprek te gaan over wat deze precies verwacht en nodig heeft voor diens controlerende taak. Zij stelt voor samen te kijken naar de vorm van visualisaties, variërend van digitale tools tot andere manieren van presentatie. Ze reageert op de vraag van de heer Van Krevel of de conclusies van het rapport worden onderschreven en of de lesdoelen realistisch zijn zonder een tweede windpark of warmtenet. Wethouder Van Dam bevestigt dat de conclusies worden onderschreven en dat het eventueel uitblijven van een warmtenet invloed heeft. De keuze om het hoogspanningsstation als wisselgeld te zien voor een tweede windpark is al geaccepteerd. De vraag over het reserveren van rijksmiddelen na 2030 laat zij aan de raad over.

De voorzitter informeert of alle vragen zijn beantwoord. De heer Schraven (VVD) vraagt of de communicerende vaten daadwerkelijk aan elkaar worden gekoppeld. Wethouder Van Dam bevestigt dat alles met elkaar samenhangt en dat zij graag in gesprek gaat over hoe dit duidelijk kan worden gemaakt.

Tweede termijn
De heer Joost (Emilia) geeft aan dat de antwoorden van de wethouder duidelijk waren en dat de vragen zijn beantwoord. Mevrouw J. Janssen (D66) vraagt naar de mening van de fractie van Emilia over de betrokkenheid van inwoners en bedrijven, en de suggestie om een vast contactpersoon per inwonersinitiatief te hebben. De heer Joost geeft aan graag mee te willen denken over extra inwonerparticipatie.

Mevrouw Hoogteijling (CDA) vraagt verduidelijking over het aangekondigde amendement van de fractie van Kernachtig Wijchen. Ze vraagt of deze fractie een pas op de plaats wil maken als het landelijke beleid dit ook doet. Ze vraagt of zij goed heeft begrepen dat de heer Van Krevel juist garantie wil dat de middelen voor de doelstellingen van 2050 beschikbaar blijven. Zij reageert op de eerdere opmerking over de stilstand op het gebied van windmolens en het warmtenet en merkt op dat dit bij de coalitieonderhandelingen is besproken.

Mevrouw Gubbels-Hoefnagels (Hart voor Wijchen) heeft geen verdere toevoegingen.
De heer Kersten (Kernachtig Wijchen) vraagt of zij wenst om harder te gaan dan het landelijke tempo op het gebeid van klimaatbeleid. Mevrouw Gubbels-Hoefnagels antwoordt ontkennend.

De heer Schraven (VVD) denkt graag mee over de energietransitie en over een mogelijke aanpak hiervan. Hij heeft dezelfde vraag aan de heer Van Krevel als mevrouw Hoogteijling.

De heer Kersten (Kernachtig Wijchen) is blij met de haalbaarheid van de doelstellingen, met name de 39% CO_2-reductie, in het geval dat de rijksmiddelen na 2030 worden verminderd of gestopt. Hij reageert op de vraag van mevrouw Hoogteijling en bevestigt dat als de landelijke regeling stopt, ook de gemeente Wijchen een pas op de plaats moet maken. Mevrouw J. Janssen (D66) reageert dat de doelen blijven staan, ook als de rijksmiddelen na 2030 verminderen of stoppen. Ze vraagt de heer Kersten hoe hij de doelen in dit scenario wenst te behalen zonder financiële middelen. De heer Kersten merkt op dat het een hypothetische vraag is en benadrukt dat de middelen tot 2030 verzekerd zijn. Hij geeft aan dat de raad zich heeft gecommitteerd aan de doelstellingen en dat deze tot 2030 niet in gevaar komen. De heer Van Krevel (PRO) vraagt zich af hoe de heer Kersten aankijkt tegen de mogelijke inruil van een hoogspanningsstation voor de afgesproken doelstellingen. De heer Kersten verduidelijkt dat het college zich inzet voor compensatie voor het hoogspanningsstation en dat dit duidelijk in het coalitieakkoord staat. Hij benadrukt dat de energietransitie een grote verantwoordelijkheid is. Mevrouw J. Janssen (D66) vraagt hoe de heer Kersten de doelstellingen verwacht te halen als er geen tweede windpark wordt gerealiseerd. De heer Kersten benadrukt dat de gemeente al veel goede zaken doet en dat de CO_2-uitstoot in 13 jaar met 30% is gedaald. Hij wijst op het belang van realisme naast ambitie in de klimaat- en energiediscussie. Mevrouw Hoogteijling (CDA) vraagt of de heer Kersten nog steeds een amendement overweegt na de antwoorden van de wethouder. De heer Kersten kondigt aan dit met zijn fractie te overleggen.

De heer Van Krevel (PRO) spreekt zijn tevredenheid uit over de brede steun voor de conclusies en aanbevelingen van de Rekenkamer en de toezegging van de wethouder voor jaarlijkse financiële evaluaties. Hij benadrukt het belang van voldoende financiële middelen.
Mevrouw Hoogteijling (CDA) vraagt of ze goed heeft begrepen dat de heer Van Krevel garanties wenst voor het behalen van de doelstellingen ondanks mogelijke tegenvallende rijksmiddelen. De heer Van Krevel legt uit dat hij geen financiële garanties vraagt, maar het belangrijk vindt om de beschikbaarheid van voldoende financiële middelen jaarlijks te evalueren en vooruit te kijken naar de financiële situatie na 2030. Mevrouw Hoogteijling vraagt of na de jaarlijkse

evaluaties dan financiële middelen veilig moeten worden gesteld. De heer Van Krevel is van mening dat er voldoende financiële middelen moeten zijn om de doelstellingen te behalen. Hij maakt zich zorgen over de afnemende beschikbare financiële middelen. Mevrouw J. Janssen (D66) vraagt de heer Van Krevel wat hij vindt van de uitruil van het energiestation voor het tweede windpark en hoe hij dan de doelstellingen wil behalen. De heer Van Krevel ziet de komst van een energiestation niet als energiebesparing of oplevering van duurzame energie. Hij concludeert dat men daarmee de doelstellingen niet kan behalen. Mevrouw J. Janssen (D66) vraagt of de heer Van Krevel nu het eigen coalitieakkoord tegenspreekt. De heer Van Krevel reageert dat hij het coalitieakkoord niet uit zijn hoofd kent, maar dat hij niet het idee heeft dat daarin staat dat het hoogspanningsstation wordt uitgeruild tegen de energiebesparing of duurzame energie die een warmtenet kan opleveren. De heer Kersten (Kernachtig Wijchen) merkt op dat de coalitie heeft afgesproken het landelijke tempo te volgen voor wat betreft klimaatbeleid. Hij vraagt of de heer Van Krevel achter die woorden staat. De heer Van Krevel reageert dat hij volledig staat achter het volgen van het landelijke klimaatbeleid door de gemeente Wijchen. Hij hoopt de doelstellingen te kunnen halen. Mevrouw J. Janssen (D66) vraagt of de heer Van Krevel slechts hoopt de doelstellingen te behalen, of zich daarvoor met de hele coalitie wil inzetten. De heer Van Krevel reageert dat hij er alles aan wil doen om de doelstellingen te behalen. De heer Schraven (VVD) vraagt of de heer Van Krevel wil zeggen dat hij veel ambitie heeft op dit onderwerp, maar toch het coalitieakkoord volgt. De heer Van Krevel reageert dat hij veel ambitie heeft én het coalitieakkoord volgt. Hij reageert op vragen over het windpark en het warmtenet, en geeft aan dat hij niet verbaasd is dat deze niet doorgaan. Hij merkt op dat er alternatieven of een plan B moeten worden bedacht om de afgesproken doelstellingen te behalen, aangezien een hoogspanningsstation deze doelen niet vervult. Mevrouw Hoogteijling vraagt welke alternatieven de heer Van Krevel voor ogen heeft als windmolens en een warmtenet geen optie zijn. Van Krevel antwoordt dat het aan het college en de uitvoerende organisatie is om met voorstellen te komen, en dat hij daarover dan zijn licht laat schijnen. Hij merkt op dat hij denkt dat het landelijke tempo dat van het energiebeleid betreft, en niet het financiële beleid. De heer Kersten vraagt of de heer Van Krevel het met hem eens is dat inhoudelijke doelen zoals CO_2-reductie afhankelijk zijn van financiële middelen. De heer Van Krevel bevestigt dit en merkt op dat het verstandig is financiële middelen te reserveren om het landelijke beleid te kunnen volgen, zonder een eindpunt te zetten bij 2030. De heer Joost (Emilia) vraagt hoe de heer Van Krevel geld wil reserveren voor de periode na 2030, gezien de perspectiefnota die een niet-sluitende begroting laat zien. De heer Van Krevel geeft aan dat de raad daarover gaat en dat bij de financiële evaluatie van de plannen naar mogelijkheden wordt gekeken. De heer Joost merkt op dat de raad hierover ook gaat, aangezien deze de perspectiefnota heeft goedgekeurd. Hij vraagt of de heer Van Krevel dit met hem eens is. De heer Van Krevel reageert dat de raad er wel iets over te zeggen heeft.
Mevrouw J. Janssen (D66) merkt op dat in het rapport staat dat het landelijke doel eigenlijk 55% CO_2-reductie in 2030 betreft, dus 39% is al een stap terug. Met het uitruilen van een energiestation wordt nog een stap teruggedaan. Ze vraagt hoe de heer Van Krevel de doelstellingen wenst te behalen zonder warmtenet of windmolens. De heer Van Krevel merkt op dat hij deze vraag ook aan de wethouder heeft gesteld. Hij maakt zich hierover zorgen. Hij geeft aan dat als onmiddellijk wordt gestart met de bouw van een windpark en warmtenet, deze er pas in 2035 tot 2040 staan. Hij concludeert dat er voor die tijd ook nog een behoorlijke energieopgave ligt. Hij wacht de jaarlijkse evaluatie op financieel en energiegebied af en spreekt de wethouder dan aan op de gemaakte plannen.

Mevrouw J. Janssen (D66) geeft aan dat inwonersinitiatieven beter moeten worden begeleid en gestimuleerd, onafhankelijk van de komst van een tweede windpark of warmtenet. Ze overweegt een motie om te kijken wat al goed gaat en dat te versterken. Ze benadrukt dat de kracht van inwoners en bedrijven nog niet voldoende wordt benut in de energietransitie.
De heer Van Krevel (PRO) vraagt mevrouw J. Janssen (D66) in hoeverre zij denkt dat haar motie significante energiebesparing of duurzame energieproductie kan realiseren.
Mevrouw J. Janssen antwoordt dat het afhankelijk is van de initiatieven die komen. Ze erkent

dat het niet van 20% naar 39% gaat, maar dat het wel een manier is om inwoners te betrekken en draagvlak te creëren.

De voorzitter vraagt of het college feitelijke onjuistheden heeft geconstateerd. Deze zijn er niet. De voorzitter kondigt aan dat mogelijk een amendement en motie volgen, en dat het stuk doorgaat naar de raadsvergadering van 17 september 2026 als bespreekstuk.

7.3 a. 328571 Meningsvormende nota uitgangspunten afvalbeleid komende periode

De voorzitter introduceert de meningsvormende nota met betrekking tot de uitgangspunten van het afvalbeleid voor de komende periode. De nota presenteert 3 scenario's: het huidige afvalbeeld en inzamelsysteem ongewijzigd voortzetten (scenario 0), de uitgangspunten opnieuw vaststellen zonder verdere verlaging van de hoeveelheid restafval na te streven (scenario 1), en de uitgangspunten opnieuw vaststellen met een focus op verdere verlaging van de hoeveelheid restafval (scenario 2). De fracties worden uitgenodigd om hun mening, voorkeuren en aandachtspunten te delen, waarna het college de uitkomsten uitwerkt in een raadsvoorstel. Hij vraagt vervolgens welke fracties over dit onderwerp het woord wensen te voeren. Alle fracties willen het woord voeren.

Eerste termijn

De heer Kersten (Kernachtig Wijchen) benadrukt het belang van draagvlak bij afvalinzameling. Hij geeft aan dat de meeste inwoners van Wijchen zich bewust zijn van het belang van goed afval scheiden, maar dat er een kleine groep is die hieraan niet meedoet. Hij merkt op dat de fractie van Kernachtig Wijchen weinig signalen ontvangt dat het huidige systeem niet goed functioneert en concludeert dat men over het algemeen tevreden is. Daarom neigt de fractie naar scenario 0, waarbij het huidige systeem wordt voortgezet. Hij benoemt specifiek dat omgekeerd inzamelen in bestaande bouw een no-go is, maar dat bij nieuwbouw de deur op een kier blijft vanwege de steeds kleiner wordende woningen en tuinen. Ook spreekt hij zich uit tegen het afbouwen van de papierinzameling door verenigingen, gezien de maatschappelijke betrokkenheid die dit met zich meebrengt. Hij vraagt om een pragmatische oplossing voor duizend woningen met beperkte ruimte voor containers en vraagt de wethouder om toelichting op dit onderwerp. Tot slot uit hij zijn zorgen over vervuiling en bijplaatsingen, en hij roept op tot strenge handhaving.

De heer Burgers (PRO) benadrukt dat de fractie van PRO de hoeveelheid restafval verder wil terugbrengen, omdat dit leidt tot meer herbruikbare grondstoffen en lagere verwerkingskosten. Hij pleit voor omgekeerd inzamelen en benadrukt dat duurzaamheid en service hand in hand kunnen gaan. Hij stelt voor inwoners keuzevrijheid te bieden tussen de grijze container en ondergrondse container, afhankelijk van de praktische mogelijkheden. Hij spreekt zich uit voor een sterfhuisconstructie voor de papierinzameling door verenigingen, waarbij bestaande samenwerkingen behouden blijven zolang dit veilig en haalbaar is. Hij pleit voor een goede communicatie over de afvalinzameling, om vervuiling te verminderen. Hij vraagt de wethouder verduidelijking over de duizend woningen met onvoldoende ruimte voor containers.

Mevrouw Beeke (D66) pleit voor een flexibel hybride inzamelsysteem op basis van vrijwilligheid. Ze stelt voor het gebruik van ondergrondse containers uit te breiden voor degenen die dat willen, terwijl anderen hun huidige grijze container kunnen behouden. Ze uit haar zorgen over het verplichten van inwoners om restafval weg te brengen. Zij legt uit dat dit systeem aanzienlijke nadelen met zich meebrengt, waaronder een verslechtering van de kwaliteit van grondstoffen. Ze verwijst naar onderzoek dat aantoont dat een hoge drempel voor het wegbrengen van restafval leidt tot een toename van vervuiling in PMD en papier, omdat mensen uit gemak of frustratie hun restafval in de gratis bakken aan huis stoppen. Ze wijst ook op de overlast op straat door zwerfafval en illegale bijplaatsing rondom ondergrondse containers. Daarnaast noemt ze het systeem sociaal onrechtvaardig, vooral voor ouderen of minder mobiele inwoners, en benadrukt dat de overheid burgers moet faciliteren in plaats van frustreren. Ze

erkent de kritiek dat 4 containers aan huis te veel ruimte innemen, maar merkt op dat de oplossing ligt in keuzevrijheid. Ze pleit voor een model waarin burgers zelf de regie hebben, waarbij degenen die fit genoeg zijn voor de ondergrondse container kunnen kiezen, terwijl anderen de huidige bakken behouden. Ze stelt voor om dit gefaseerd in te voeren en te werken met gelabelde containers om positief gedrag te stimuleren. Ze concludeert dat verandering vanuit motivatie effectiever is dan verandering vanuit dwang en dat een hybride aanpak de buurt schoon, de grondstoffen zuiver en het beleid menselijk houdt.

De heer Verbeeten (Emilia) uit zijn ontevredenheid over het afvalbeleid. Hij merkt op dat Emilia niet de enige fractie is die kritisch is en verwijst naar een recente schriftelijke vraag over het huidige afvalbeleid. Hij vindt het opmerkelijk dat de meningsvormende nota een andere richting uitkijkt dan waar het volgens hen over moet gaan. Hij herinnert zich eerdere discussies over omgekeerd inzamelen en de weerstand die daaruit voortkwam. Hij vertelt dat Emilia een verhelderend gesprek heeft gehad met beleidsmedewerkers, waaruit bleek dat het beleid genuanceerder is dan gedacht. Hij erkent dat er wordt opgeruimd, containers worden gemonitord en er wordt gecommuniceerd, maar dat het beleid grotendeels onveranderd is gebleven. Hij wijst op de aanhoudende dumpingen en frustraties, en benadrukt dat handhaving een ontbrekende schakel is geweest. Hij pleit voor meer capaciteit, juridische ondersteuning en duidelijke verantwoordelijkheden om het systeem effectief te laten werken. Hij benadrukt dat prioriteit geven aan afvaldumping betekent dat capaciteit moet worden gereserveerd, juridische ondersteuning moet worden georganiseerd, verantwoordelijkheden helder moeten worden belegd en dat moet worden gemeten of de aanpak daadwerkelijk effect heeft. Hij besluit dat Emilia vasthoudt aan scenario 0, met de opmerking dat het beleid goed moet worden geïmplementeerd en duidelijke afspraken moeten worden gemaakt.

Mevrouw Hoogteijling (CDA) benoemt het belang van het gesprek over de uitgangspunten, waarbij de afweging tussen service, kosten en prestaties centraal staat. Zij maakt duidelijk dat scenario 0 niet de voorkeur van de CDA-fractie heeft, vanwege de uitdagingen rondom kostenstijgingen, de kwaliteit van grondstoffen en de beperkte ruimte voor containers bij circa duizend huishoudens. Ze geeft aan dat niets doen geen realistische optie is en dat scenario 1 en 2 overblijven. Scenario 1 richt zich op optimalisatie van het huidige systeem, met aandacht voor huishoudens die tegen praktische problemen aanlopen en maatregelen om kosten beheersbaar te houden. Scenario 2 biedt volgens de nota interessante voordelen, zoals een sterke daling van de hoeveelheid restafval en mogelijke financiële voordelen op termijn. Ze wijst er echter op dat scenario 2 afhankelijk is van het gedrag van inwoners en vraagt zich af of dit systeem in de praktijk werkt, gezien de problemen met ondergrondse containers en bijplaatsingen. Ze vraagt de wethouder naar ervaringen van andere gemeenten met omgekeerd inzamelen en mogelijke lessen voor Wijchen. Ook vraagt ze of een hybride systeem niet tot dubbele kosten leidt, of het systeem voor oud papier op de lange termijn haalbaar is en wat dit betekent voor de verenigingen.

De heer Vrolijks (Hart voor Wijchen) wijst op de aanzienlijke overlast en vervuiling die inwoners ervaren. Hij benadrukt de noodzaak van handhaving om een structureel schone en gezondere omgeving te bereiken. Hij stelt voor containers te plaatsen op locaties met structurele vervuiling en vraagt naar de financiële en maatschappelijke gevolgen van de scenario's. Hij vraagt naar de kosten en voordelen van scenario 1 en 2, specifiek op het gebied van handhaving, onderhoud, plaaggediertebestrijding, de kwaliteit van de openbare ruimte en de gevolgen voor inwoners. Hij overweegt een amendement om tempo te maken met de uitvoering van het gekozen scenario. De voorzitter reageert dat op deze meningsvormende nota geen amendement kan worden ingediend.

De heer Ten Buren (VVD) benadrukt het belang van een goede en inhoudelijke mening over de 3 scenario's, gezien de impact van afvalbeleid op het dagelijks leven van inwoners. Hij vraagt naar de ervaringen van andere gemeenten bij wijzigingen in afvalbeleid en welke lessen daaruit

kunnen worden getrokken voor de gemeente Wijchen. Hij vraagt naar de locatie van inzamelpunten bij omgekeerd inzamelen en hoe vooraf goed kan worden nagedacht over de gevolgen. Hij uit zijn zorgen over het dumpen van afval bij afvalcontainers in het centrum en vraagt hoe dit kan worden voorkomen als er meer locaties bijkomen. Hij vraagt zich af waarom er één uniforme aanpak voor heel Wijchen wordt gehanteerd en of er niet kan worden gedifferentieerd tussen de kern, het buitengebied en wijken met of zonder ruimte voor een kliko. Hij vraagt naar de financiële gevolgen van elk scenario voor de inwoners, de afvalstofheffing en de gemeente. Hij mist actuele cijfers over hoe vaak de kliko's voor restafval worden aangeboden en hoe het staat met de vervuiling van andere afvalstromen, zoals gft en Plastic+. Hij vraagt naar de extra kosten die ontstaan als deze afvalstromen te vervuild zijn om goed te worden verwerkt. Hij benadrukt dat deze informatie nodig is om de verschillende scenario's goed tegen elkaar af te wegen. Hij herinnert de aanwezigen eraan dat in 2017 het omgekeerd inzamelen niet werd ingevoerd, mede door een petitie van inwoners, en vraagt waarom het college nu verwacht dat inwoners hiervoor wel kiezen. Hij benadrukt dat zijn fractie niet tegen verandering is, maar dat de raad eerst voldoende informatie moet hebben om een verantwoorde keuze te maken.

De vergadering wordt kort geschorst, zodat het college de beantwoording van de vragen kan voorbereiden.

De voorzitter heropent de vergadering en geeft het woord aan wethouder Van Bronkhorst. Wethouder Van Bronkhorst geeft aan dat er voldoende informatie is om het plan verder voor te bereiden. Hij benadrukt dat de 3 uitgangspunten – service, kosten en prestaties – een plek moeten krijgen in het beleid. Hij erkent dat ruimte voor maatwerk nodig is, vooral in nieuwe wijken zoals Wijchen-West, waar omgekeerd inzamelen wordt overwogen. Hij bespreekt de rol van verenigingen in het ophalen van papier en de uitdagingen die daarbij komen kijken, vooral met betrekking tot vrijwilligers. Hij overweegt een hybride systeem waarbij inwoners kunnen kiezen voor een variant van afvalinzameling, maar wijst op de mogelijke kostenimplicaties. Hij spreekt over de noodzaak van maatwerk voor de duizend woningen die voor de invoer van de diftar[1] containers hebben gekregen. Hij erkent dat handhaving en bijplaatsingen een probleem zijn en dat wordt gezocht naar manieren om dit aan te pakken, mogelijk met behulp van boa’s of juristen. Hij verwijst de VVD voor meer informatie naar de afvalmonitor die actuele cijfers bevat en die jaarlijks wordt verstrekt. Hij belooft de fractie van Hart voor Wijchen dat de financiële aspecten van de voorstellen verder worden uitgewerkt. De wethouder geeft aan dat er geen steun lijkt te zijn voor omgekeerd inzamelen en dat dit scenario daarom ook niet aan inwoners wordt voorgelegd. Mevrouw Hoogteijling (CDA) merkt op dat wethouder Van Bronkhorst heeft aangegeven dat er voldoende input is voor een beslisnota, maar zij vindt de richting nog niet helemaal duidelijk. Ze geeft aan dat de nota eerst nog in de raad wordt besproken. Ze vraagt de wethouder om een toelichting hierop.
Wethouder Van Bronkhorst antwoordt dat de teneur van de commissie duidelijk is. Hij merkt op dat een meningsvormende nota niet terugkomt in de raad. De heer Vrolijks (Hart voor Wijchen) geeft aan dat nu al een keuze moet worden gemaakt voor een scenario, maar dat nog niet bekend is wat de scenario’s kosten. Hij vraagt naar een schatting van de kosten van de scenario’s. Wethouder Van Bronkhorst antwoordt dat de raad een keuze maakt tussen de scenario’s. Met het hybride scenario erbij zijn er nu 4 scenario’s ter overweging.

Tweede termijn
De heer Kersten (Kernachtig Wijchen) spreekt zijn tevredenheid uit over de gedeelde zorgen rondom afvaldumpingen en merkt op dat het gedrag van inwoners cruciaal is voor het succes van afvalinzameling. Hij uit zijn bezorgdheid over de kosten en de vervuiling van andere afvalstromen bij omgekeerd inzamelen. De heer Burgers (PRO) vraagt naar het standpunt van de heer Kersten over een hybride regeling, waarbij de inwoners een keuze hebben tussen een

[1] gedifferentieerde tarieven

container en een ondergrondse container. De heer Kersten antwoordt dat de nota te weinig inzicht biedt in hoe dit systeem eruitziet. Hij merkt op dat de kosten van een dergelijk systeem hoger zijn. De heer Burgers vraagt of minder restafval financiële voordelen oplevert.
De heer Kersten beaamt dit. Hij deelt de zorgen over de vervuiling van afvalstromen. Hij pleit voor goede argumenten als wordt gekozen voor een nieuw beleid.

De heer Burgers (PRO) benadrukt het belang van de vangdoelstellingen van afval naar grondstoffen en pleit voor een flexibel inzamelsysteem dat bewoners keuzevrijheid biedt. Hij wijst op de voordelen van ondergrondse containers en de mogelijkheid om de hoeveelheid restafval te verminderen. De heer Ten Buren (VVD) vraagt hoe de heer Burgers een situatie voor zich ziet waarin de vuilniswagen moet rijden voor slechts enkele containers in de wijk.
De heer Burgers antwoordt dat de wijk dan groter wordt, want men hoeft minder op te halen. Dit levert volgens hem een kostenbesparing op. Hij merkt op dat in het huidige systeem ook niet iedere container bij elke ophaalbeurt aan de straat wordt gezet. De heer Kersten (Kernachtig Wijchen) vraagt of de heer Burgers ook de vervuiling van hergebruikstromen bij omgekeerd inzamelen als factor meeweegt. De heer Burgers erkent dit probleem en geeft aan dat er verschillende manieren zijn om hiermee om te gaan, zoals handhaving en voorlichting. Hij verwacht dat het maken van groene paadjes rondom ondergrondse afvalcontainers hieraan ook kan bijdragen. Hij is tevreden over de antwoorden van de wethouder over de optie van een ondergrondse container bij de duizend woningen, in plaats van losse containers.

Mevrouw Beeke (D66) kijkt uit naar de uitwerking van het hybride inzamelen. Zij benadrukt het belang van kosten, overlast en tevredenheid van inwoners bij het uiteindelijke besluit. Ze stelt voor om het gebruik van ondergrondse containers te maximaliseren en geleidelijk uit te breiden, zodat de overvloed aan grijze containers uit het straatbeeld verdwijnt.

De heer Verbeeten (Emilia) uit kritiek op de ambitie van het college, die hij als mooi maar problematisch beschouwt. De heer Burgers (PRO) merkt op dat de heer Verbeeten juist geen enkele ambitie heeft, en vraagt of hij op dit moment tevreden is over de huidige vangdoelstellingen van afval naar grondstoffen. De heer Verbeeten merkt op dat als de basis niet op orde is, een flexibel beleid tot chaos leidt. Hij geeft aan dat het beleid niet op orde is en dat de basis grondig aangepakt moet worden. De heer Burgers vraagt verduidelijking over wat niet op orde is, waarbij hij onderscheid maakt tussen de manier van afvalinzameling en het sociale aspect. De heer Verbeeten legt uit dat het probleem niet alleen met het sociale aspect te maken heeft, maar met het totale beleid, en dat de basis eerst aangepakt moet worden.
De heer Burgers vraagt wat niet klopt aan het huidige beleid. De heer Verbeeten antwoordt dat heel veel niet klopt aan het beleid en verwijst als voorbeeld naar het afval in de kasteeltuin.
De heer Burgers vraagt of dit probleem te maken heeft met het systeem van afvalinzameling.
De heer Verbeeten bevestigt dat het alles te maken heeft met het afvalbeleid waarop het college nu een wijziging aanbiedt. Hij pleit ervoor de focus te leggen op het in orde brengen van de basis, met goede interne communicatie, strakke handhaving en goede randvoorwaarden. Hij constateert dat men bezig is met nadenken over vangdoelstellingen, terwijl de huidige systematiek niet onder controle is. Hij pleit ervoor het college en de organisatie de ruimte te geven om de huidige systematiek op orde te krijgen.

Mevrouw Hoogteijling (CDA) wil iets rechtzetten. Ze benadrukt dat het om een meningsvormende nota gaat en dat de CDA-fractie nog geen keuze heeft gemaakt. Ze vindt de vraag van de VVD-fractie over waarom het systeem nu moet worden omgegooid terecht.
De heer Burgers (PRO) vraagt of mevrouw Hoogteijling tevreden is met de huidige vangdoelstellingen en restafvalhoeveelheid. Mevrouw Hoogteijling antwoordt dat ze voor het terugdringen van restafval is, maar realistisch blijft gezien de problemen met afvalinzameling.
De heer Burgers vraagt naar haar standpunt over omgekeerd inzamelen en het gebruik van pasjes, met als doel minder restafval. Mevrouw Hoogteijling geeft aan dat ze dezelfde waarden deelt, maar verschilt over de normering hierin. Ze is een groot voorstander van volledige

circulatie, maar voorziet nu al problemen van bijplaatsingen bij het invoeren van ondergrondse afvalcontainers. De heer Burgers vraagt hoe mevrouw Hoogteijling aankijkt tegen een hybride systeem, waarbij ondergrondse containers en eigen containers naast elkaar bestaan. Mevrouw Hoogteijling vindt het een verspilling van middelen om 2 systemen naast elkaar te hebben. De heer Burgers vraagt of de gemeente Wijchen dit nu niet ook al heeft. Mevrouw Hoogteijling antwoordt dat 2 verschillende systemen gebruiken inefficiënt is. Ze is benieuwd naar de kosten van dit hybride systeem. De heer Burgers merkt op dat hij het ermee eens is dat het betaalbaar moet zijn. Mevrouw Hoogteijling merkt op dat ze hoopt dat de kosten van een hybride systeem meevallen. De heer Verbeeten (Emilia) herinnert haar aan eerdere methodieken die tot problemen leidden. De heer Burgers vraagt of mevrouw Hoogteijling zich ook herinnert dat het toen ging om een totale omschakeling naar omgekeerde inzameling, en niet naar een hybride vorm. Mevrouw Hoogteijling herinnert zich beide gebeurtenissen. Ze herhaalt dat ze niet gelooft in een hybride systeem vanwege de kosten. Ze kan zich vinden in het betoog van de heer Verbeeten en vraagt zich af of de gemeente het beleid wel moet wijzigen, gezien de bestaande problematiek met afval. Ze vraagt zich af of de omgeving niet vol raakt door het plaatsen van ondergrondse containers in de openbare ruimte. Ze is nog niet overtuigd van scenario 2. Ze vindt optimalisatie van scenario 1 misschien een goed idee.

De heer Vrolijks (Hart voor Wijchen) hoopt op verbeteringen in handhaving en vindt het vreemd dat het kostenverhaal nog niet bekend is. Hij neigt naar het gewijzigde scenario 1 van de heer Burgers.

De heer Ten Buren (VVD) merkt op dat er bij alle fracties twijfels zijn over de scenario's. Zijn fractie kiest met de huidige informatie voor scenario 0.

De voorzitter vraagt het college of er feitelijke onjuistheden zijn geconstateerd. Deze zijn er niet.

8. Sluiting

De voorzitter bedankt alle aanwezigen voor hun deelname aan de discussie en de geïnteresseerden op de publieke tribune en thuis voor hun aandacht. Hij wenst iedereen een fijne avond en sluit de commissievergadering.

Besluitenlijst Commissievergadering Wijchen

Datum	03-09-2026	
Tijd	19:30 – 22.45 uur	
Locatie	Wijchen, Kasteel	
Voorzitter	J. Evers	
Griffier	T. Tielen	
Aanwezigen	CDA	Mevr. A.M. Gooiker-Loeffen Mevr. C.E. Hoogteijling Dhr. H. Bijmans
	D66 Wijchen	Mevr. J.E.M. Janssen Dhr. G. Reichgelt Mevr. C. Beeke
	Emilia	Dhr. P. Verbeeten Dhr. L.J.N. Joost
	Kernachtig Wijchen	Mevr. R. Loermans Dhr. J.T.G. Kersten
	PRO Wijchen	Dhr. Y.J.T.M. Merkus Dhr. T. Burgers Dhr. A. van Krevel
	VVD	Dhr. E.H.M. ten Buren Dhr. R.A.J. Schraven Dhr. P. van Dam
	Hart voor Wijchen	Mevr. A.A.A. Gubbels-Hoefnagels Dhr. L. Herms Dhr J. Vrolijks
	Wethouders	Dhr. G. Gerrits Mevr. A.M. van Dam Dhr. P.R. Oomen
	Verslaglegging	Emma Handson B.V.
	Inspreker	Dhr. H. van der Wielen

1 Opening

De voorzitter opent de vergadering.

2 Mededelingen

Er zijn geen mededelingen.

3 Vaststellen agenda

De agenda wordt vastgesteld.

4 Vaststellen lijst besluiten, adviezen en toezeggingen en conceptverslag 11 juni 2026

De lijst besluiten, adviezen en toezeggingen wordt ongewijzigd vastgesteld.

5 Vragenhalfuur

Er zijn geen vragen voor het vragenhalfuur.

6 Mededelingen en vragen over verbonden partijen

Er zijn geen vragen of mededelingen over verbonden partijen.

7 Bespreekstukken

7.1 305621 Beslisnota Raad, Vaststellen TAM-Omgevingsplan Woeziksestraat 100, De Ploeg, Wijchen

De heer H. van der Wielen spreekt op persoonlijke titel in.

Emilia kondigt een motie over cultuurhistorie aan. Het advies van de commissie is om deze nota te agenderen als bespreekstuk voor de raadsvergadering van 17 september.

Toezeggingen:
Wethouder Gerrits zegt toe dat het college de technische vragen over parkeren, klimaat maatregelen en cultuurhistorische waarde schriftelijk beantwoordt.

Wethouder Gerrits zegt toe dat het college in gesprek gaat met de initiatiefnemer over variatie in de gevels.

Wethouder Gerrits zegt toe dat het college met de ontwikkelaar in gesprek gaat over afspraken om de verkoop primair via lokale kanalen bekend te maken en, bij gelijke financiële voorwaarden, voorrang te geven aan lokale belangstellenden.

Het advies van de commissie is om deze beslisnota te agenderen als bespreekstuk voor de raadsvergadering van 17 september.

7.2 310149 Beslisnota rekenkamerrapport Koers houden in de transitie; klimaat en energiebeleid

Kernachtig Wijchen overweegt een amendement op beslispunt a. dit is al geborgd en kost capaciteit.

D66 overweegt om een motie centraal aanspreekpunt in te dienen.

Toezeggingen
Wethouder van Dam zegt toe dat de financiën meegenomen worden in de jaarlijkse monitoring/ financiële evaluatie. Dit komt tegemoet aan beslispunt a.

Het advies van de commissie is om deze beslisnota te agenderen als bespreekstuk voor de raadsvergadering van 17 september.

7.3.a 328571 Meningsvormende nota uitgangspunten afvalbeleid komende periode

Toezeggingen:
Wethouder van Bronkhorst neemt ook de hybride optie mee in de nota die nog naar de raad komt.

7.3.b ACHTERGRONDINFORMATIE 334206 Informatienota Antwoord op schriftelijke vragen Kernachtig Wijchen: Goed afval scheiden loont voor alle Wijchenaren deel 2

8 Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering om 22.45 uur.

Commissievergadering Wijchen

Dossiernummer	8155
Extern Zaak ID	Z/26/342317
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	1 oktober 2026
Agendapunt	7.1
Titel	342317 Beslisnota Wijziging beleidsplan Openbare Verlichting
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	§5 Onderhoud kapitaalgoederen
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Bronkhorst, T. (Twan) van

Bijlagen
342317 Beslisnota Wijziging beleidsplan Openbare Verlichting
Beleidsplan OVL 2023-2030 gew 020926

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	8 september 2026
Stukken Agendacommissie Wijchen	18 september 2026
Commissievergadering Wijchen	**1 oktober 2026**
Raad openbaar Wijchen	15 oktober 2026

Toelichting

De gemeenteraad heeft op 22 juni 2023 nieuw beleid voor openbare verlichting vastgesteld. Het uitgangspunt van dit beleid luidt: ‘donker waar mogelijk, licht waar nodig’. Hiermee draagt Wijchen bij aan een betere leefomgeving voor mens en dier. Op veel plaatsen in Wijchen moet de verouderde openbare verlichting worden vervangen door moderne LED-verlichting.

Door middel van vragenlijsten, gesprekken en ervaringsstraten werden inwoners actief betrokken bij het concreet maken van het beleid. De uitkomsten zijn gebruikt bij het opstellen van een Lichtkader. Dit is een praktische uitwerking van het beleid die helpt bij toekomstige keuzes over openbare verlichting. Om ervoor te zorgen dat het beleid aansluit bij wat inwoners belangrijk vinden, worden enkele wijzigingen voorgesteld.

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:
1. het beleidsplan openbare verlichting gewijzigd vast te stellen met de volgende aanpassingen:
a. Telemanagement toe te passen op plaatsen waar dit van meerwaarde is, zoals het centrum van Wijchen en doorgaande (hoofd)wegen.
b. Verlichting in het buitengebied wordt bij reconstructie of einde levensduur alleen verwijderd wanneer er geen sprake is van een onveilige situatie.
c. In parken en groenvoorziening blijft verlichting gehandhaafd wanneer er sprake is van een hoofdfietsroute of hoofdwandelroute of er geen alternatieve route is
d. Speelplekken worden voorzien van verlichting met een sensor; de verlichting schakelt na 22.00 uur uit.
e. Bestaande verlichting bij hondenuitlaatplekken blijft behouden en wordt voorzien van een sensor. Nieuwe hondenuitlaatplekken worden voorzien van verlichting met sensor.
f. Naast de verlichte hoofdfietsroute buiten de bebouwde kom kan het college per kern een secundaire (hoofd)fietsroute aanwijzen.
g. Alle conventionele armaturen worden uiterlijk in 2031 vervangen door ledverlichting.

Openbaar Zaaknummer: Z/26/342317

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Wijziging beleidsplan Openbare Verlichting

Collegedatum: 8 september 2026

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1. het beleidsplan openbare verlichting gewijzigd vast te stellen met de volgende aanpassingen:
    a. Telemanagement toe te passen op plaatsen waar dit van meerwaarde is, zoals het centrum van Wijchen en doorgaande (hoofd)wegen.
    b. Verlichting in het buitengebied wordt bij reconstructie of einde levensduur alleen verwijderd wanneer er geen sprake is van een onveilige situatie.
    c. In parken en groenvoorziening blijft verlichting gehandhaafd wanneer er sprake is van een hoofdfietsroute of hoofdwandelroute of er geen alternatieve route is
    d. Speelplekken worden voorzien van verlichting met een sensor; de verlichting schakelt na 22.00 uur uit.
    e. Bestaande verlichting bij hondenuitlaatplekken blijft behouden en wordt voorzien van een sensor. Nieuwe hondenuitlaatplekken worden voorzien van verlichting met sensor.
    f. Naast de verlichte hoofdfietsroute buiten de bebouwde kom kan het college per kern een secundaire (hoofd)fietsroute aanwijzen.
    g. Alle conventionele armaturen worden uiterlijk in 2031 vervangen door ledverlichting.

Aanleiding
De gemeenteraad heeft op 22 juni 2023 nieuw beleid voor openbare verlichting vastgesteld. Het uitgangspunt van dit beleid luidt: ‘donker waar mogelijk, licht waar nodig’. Hiermee draagt Wijchen bij aan een betere leefomgeving voor mens en dier. Op veel plaatsen in Wijchen moet de verouderde openbare verlichting worden vervangen door moderne LED-verlichting.

Door middel van vragenlijsten, gesprekken en ervaringsstraten werden inwoners actief betrokken bij het concreet maken van het beleid. De uitkomsten zijn gebruikt bij het opstellen van een Lichtkader. Dit is een praktische uitwerking van het beleid die helpt bij toekomstige keuzes over openbare verlichting. Om ervoor te zorgen dat het beleid aansluit bij wat inwoners belangrijk vinden, worden enkele wijzigingen voorgesteld.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
22-06-2023	Vaststelling beleidsplan Openbare Verlichting 2023 t/m 2030
17-10-2024	Motie "licht in de duisternis"
15-04-2025	Informatienota "stand van zaken uitvoering lichtbeleidsplan"
09-09-2025	Informatienota "informatiecampagne uitvoering beleidsplan openbare verlichting"
27-01-2026	Informatienota "resultaten participatie ervaringsgebieden openbare verlichting"

Gewenst resultaat
Een vastgestelde visie op openbare verlichting in de gemeente Wijchen voor de komende jaren, tot stand gekomen met inbreng van inwoners.

Aanpassingen
De volgende aanpassingen worden doorgevoerd aan het beleidsplan Openbare Verlichting:
- Telemanagement toe te passen op plaatsen waar dit van meerwaarde is, zoals het centrum van Wijchen en doorgaande (hoofd)wegen.
- Verlichting in het buitengebied wordt bij reconstructie of einde levensduur alleen verwijderd wanneer er geen sprake is van een verkeersonveilige situatie (bijvoorbeeld scherpe bochten of kruisingen).
- In parken en groenvoorziening blijft verlichting gehandhaafd wanneer er sprake is van een hoofdfietsroute of hoofdwandelroute of er geen alternatieve route is.
- Speelplekken worden voorzien van verlichting met een sensor; de verlichting schakelt na 22.00 uur uit.
- Bestaande verlichting bij hondenuitlaatplekken blijft behouden en wordt voorzien van een sensor. Nieuwe hondenuitlaatplekken worden voorzien van verlichting met sensor.
- Naast de verlichte hoofdfietsroute buiten de bebouwde kom kan het college per kern een secundaire (hoofd)fietsroute aanwijzen.
- Alle conventionele armaturen worden uiterlijk in 2031 vervangen door ledverlichting.

De hierboven opgesomde aanpassingen zijn beschreven in het "was-wordt" document in bijlage 2.

Argumenten
1.1. De aanpassingen zorgen voor meer steun voor het beleidsplan openbare verlichting bij inwoners van de gemeente Wijchen.
Uit vragenlijsten en gesprekken met inwoners kwamen een aantal zorgen steeds terug. Bijvoorbeeld het veilig uitlaten van honden in het donker en veilige fietsroutes tussen de dorpen. Voor deze belangrijkste zorgen voeren we deze wijzigingen door.

1.2. Met de voorgestelde aanpassingen blijft het beleid aansluiten bij de uitgangspunten van het eerder vastgestelde plan.
Met de voorgestelde aanpassingen nemen we de zorgen van inwoners serieus, terwijl we ons blijven houden aan de beleidsuitgangspunten zoals door de raad vastgesteld. Bijvoorbeeld: op plekken waar nu toch lichtmasten komen, gebruiken we sensoren. Zo brandt de verlichting alleen als dat nodig is.

Tegenargumenten en risico's

1.1. Met de voorgestelde aanpassingen worden niet alle bezwaren opgelost.
Een deel van de inwoners voelt zich nog steeds niet prettig bij het belangrijkste uitgangspunt van het beleid: "niet verlichten, tenzij". Voor deze groep zijn de aanpassingen niet voldoende.

Financiële gevolgen

In het eerder vastgesteld beleidsplan voor openbare verlichting 2023-2030 zijn er investeringskredieten beschikbaar gesteld om het plan te kunnen uitvoeren. Door de eerder beschreven problemen in de uitvoering hebben de investeringen niet plaats gevonden. De kredieten zijn wel ieder jaar doorgeschoven. Dit betekent dat er in de huidige begroting al ruimte is voor grote investeringen voor de openbare verlichting. Gelijk aan het opstellen van het Lichtkader is het beheerplan openbare verlichting financieel herijkt en is een nieuw tijdspad uitgezet.

De herijking resulteert in verspreiding van de investeringen, dit leidt tot een verschuiving in de kapitaallasten. In de eerste jaren dalen de kapitaallasten. Op langer termijn minimaliseert het verschil op de kapitaallasten, omdat het totale investeringsbedrag vergelijkbaar is. In de huidige begroting is voor € 6.933.783 aan investeringen aan openbare verlichting opgenomen. Het voorliggende plan raamt, tot en met 2036, € 6.737.448 aan investeringen. De investeringen schrijven we af in overeenstemming met de Nota Investeren en Afschrijven.

Kapitaallasten	2027	2028	2029	2030	2031
Huidige begroting	€ 203.272	€ 257.244	€ 261.919	€ 270.111	€ 300.327
Herijkt beheerplan	€ -	€ 68.268	€ 130.808	€ 176.704	€ 211.779
Verschil	€ -203.272	€ -188.976	€ -131.111	€ -93.407	€ -88.549

De kosten voor achterstallig onderhoud worden gedekt uit de reserve, dit is in overeenkomst met het eerder vastgestelde plan.

Daarnaast zijn de elektra kosten aangepast aan de uitgangspunten van het herijkt beheerplan. In de begroting 2027 is de raming per 2027 met € 84.000 naar € 210.000 verhoogd. Gecompenseerd met de daling van de kapitaallasten, leidt dit voorstel in de eerste 5 jaar tot een voordeel.

De financiële gevolgen van deze nota zijn reeds verwerkt in de begroting. Indien uw besluitvorming afwijkt, zal dit leiden tot een begrotingswijziging.

Met eventuele aanpassingen van de buitenruimte n.a.v. het aanwijzen van secundaire fietsroutes is in dit plan (financieel) geen rekening gehouden.

Communicatie

Na het vaststellen van de wijzigingen maken we deze openbaar. Daarna wordt het Lichtkader door het college vastgesteld. We informeren de inwoners hierover. We leggen uit wat er in het beleid en het Lichtkader staat. Met een infographic of animatie op de website www.wijchen.nl/verlichting laten we zien hoe we met het Lichtkader werken. Als inwoners dat willen, kunnen ze het Lichtkader bekijken.

Op de projectwebsite staat ook waar we de komende jaren gaan werken aan het vervangen van de conventionele verlichting.

Inwonersparticipatie
De inwoners van de gemeente Wijchen zijn betrokken bij het maken van het Lichtkader. Dit gebeurde tijdens het proces om het beleid concreet te maken. Leefbaarheidsgroep Woezik is nauw betrokken geweest bij het proces als klankbord. In de zomer van 2025 konden inwoners via een enquête aangeven hoe zij de openbare ruimte ’s avonds en ’s nachts gebruiken en wat zij belangrijk vinden aan de verlichting. In totaal vulden 426 inwoners deze vragenlijst in.

In november konden inwoners het effect van het beleid zien in verschillende ervaringsstraten, zowel binnen als buiten de bebouwde kom. Ook daar konden bezoekers een vragenlijst invullen. Binnen de bebouwde kom deden 102 mensen dit, en buiten de bebouwde kom werd de vragenlijst 19 keer ingevuld.

De informatie uit deze vragenlijsten is gebruikt bij het maken van het Lichtkader. De reacties waren aanleiding om aanpassingen in het beleidsplan openbare verlichting voor te stellen via dit raadsvoorstel. Met het vaststellen van het Lichtkader is de fase waarin inwoners konden meedenken afgerond. Daarna begint de informatiefase. Dit betekent dat inwoners vooraf worden geïnformeerd.

Uitvoering of Vervolgstappen
Na vaststellen van het gewijzigde beleidsplan openbare verlichting, stelt het college het Lichtkader vast. Met een informatienota wordt de raad geïnformeerd over de inhoud van het Lichtkader.

De voorbereiding van de vervanging van de conventionele verlichting voor LED is inmiddels opgestart. Dit betekent dat er bestekken worden opgesteld voor de uitvoering van de vervanging en de levering van led-armaturen. Zodra deze bestekken aanbesteed zijn, kan de uitvoering van start gaan.

In de periode 2026-2031 wordt alle conventionele verlichting van de gemeente Wijchen vervangen.

Geheimhouding:
Niet van toepassing.

Voorstel
Vaststellen gewijzigd beleidsplan openbare verlichting 2023-2030

Bijlage 1: gewijzigd beleidsplan openbare verlichting 2023-2030

Bijlage 2: beleidsaanpassingen was – wordt

2.1.2. Licht op maat
"In nieuwe situaties en bij vervanging gaan we een telemanagementsysteem toepassen."

Wordt:

"In nieuwe situaties en bij vervanging gaan we in enkele gevallen een telemanagementsysteem toepassen. Hierbij kijken we zorgvuldig of telemanagement in de betreffende situatie meerwaarde biedt, bijvoorbeeld bij doorgaande (hoofd)wegen en in het centrum van Wijchen."

2.2.4. Buitengebied
"Staat er nu reeds verlichting en is er geen sprake van een verkeersonveilige situatie, dan wordt de verlichting verwijderd op moment van een reconstructie, vervanging of anders gedurende de looptijd van dit beleid."

wordt:

"Staat er nu reeds verlichting en is er geen sprake van een verkeersonveilige situatie, dan wordt de verlichting verwijderd op moment van een reconstructie of bij einde levensduur."

2.2.7. Parken en groenvoorzieningen
"Daar waar nu verlichting staat en er geen sprake is van een hoofdfietsroute of hoofdwandelroute of er een alternatieve route is, dan wordt deze verwijderd in deze beleidsperiode."

Wordt:

"Daar waar nu verlichting staat en er geen sprake is van een hoofdfietsroute of hoofdwandelroute of er een alternatieve route is, dan wordt deze verwijderd bij reconstructie of einde levensduur."

2.2.8. Speelplekken, jeu de boules banen en hondenuitlaatplekken
"Speelplekken worden niet verlicht. Daar waar nu verlichting staat wordt deze in deze beleidsperiode of aan einde van de levensduur verwijderd."

Wordt:

"Speelplekken worden verlicht met toepassing van een sensor. Na 22.00u wordt de verlichting uitgeschakeld"

"Hondenuitlaatplekken verlichten we niet. Staat er nu verlichting dan wordt deze waar mogelijk voorzien van een sensor. Bij vervanging wordt er geen nieuwe verlichting geplaatst."

Wordt:

"Op hondenuitlaatplekken wordt verlichting gehandhaafd indien deze aanwezig is en wordt deze verlichting waar mogelijk voorzien van een sensor. Nieuwe hondenuitlaatplekken worden voorzien van verlichting met sensor."

2.2.11. Fietsroutes

"Buiten de kom is tussen de kernen en Wijchen 1 verlichte hoofdfietsroutes. Er komen er niet meer verlichte fietsroutes buiten de kom."

Wordt:

"Buiten de kom is tussen de kernen en Wijchen één verlichte hoofdfietsroute. Een secundaire (hoofd)fietsroute per kern kan door het college worden aangewezen."

"Daar waar nu aparte verlichting staat wordt, bij vervanging of uiterlijk in deze beleidsperiode, in overleg met belanghebbenden onderzocht om deze te verwijderen."

Wordt:

"Daar waar nu aparte verlichting staat, wordt in overleg met belanghebbenden bij vervanging onderzocht of deze verwijderd kan worden."

4.1 snelheid vervanging conventionele armaturen in led

"We voorzien de nieuwe armaturen in elk geval van een telemanagementsysteem. Dit zorgt ervoor dat de verlichting op afstand te bedienen is, de verlichting gedimd kan worden, een melding gekregen wordt wanneer een lamp niet brandt en waarmee te zien is of het een storing boven de grond of onder de grond is. Bij een storing onder de grond moet de netbeheerder ingeschakeld worden. Het oplossen van dergelijke storingen kent een langere doorlooptijd. Doordat het telemanagementsysteem aangeeft welke soort storing het betreft, hoeft de storing niet eerst door een monteur bekeken te worden.

We leggen twee opties voor:

a. In een periode van 2 jaar alles vervangen met een TMS erop
b. In een periode van 4 jaar alles vervangen met een TMS erop

Er is geen andere optie."

Wordt:

"We passen alleen telemanagement toe waar dit een meerwaarde biedt, bijvoorbeeld op doorgaande (hoofd)wegen en in het centrum van Wijchen.

Op enkele plaatsen voorzien we de nieuwe armaturen van een telemanagementsysteem. Dit zorgt ervoor dat de verlichting op afstand bediend en gedimd kan worden. Daarnaast wordt een melding ontvangen wanneer een lamp niet brandt en is zichtbaar of sprake is van een storing boven of onder de grond. Bij een storing onder de grond moet de netbeheerder worden ingeschakeld. Het oplossen van dergelijke storingen kent een langere doorlooptijd. Doordat het telemanagementsysteem aangeeft om welk type storing het gaat, hoeft een monteur de storing niet eerst te beoordelen. In woonwijken wordt bij een defect armatuur over het algemeen direct melding gedaan door inwoners.

Alle conventionele armaturen worden uiterlijk in 2031 vervangen."

Donker waar mogelijk, licht waar nodig

Gemeente Wijchen

Beleidsplan
2023 t/m 2030

Colofon

Opgesteld: 2023, Lieftink Advies, Maarn
Gewijzigd: 1 september 2026

Inhoudsopgave

1. Inleiding 4

1.1 Doel van verlichting 4

1.2 Visie 4

2. Beleidsuitgangspunten 5

2.1 Doordacht verlichten 5

2.1.2 Licht op maat 5

2.1.2 Niet verlichten tenzij 5

2.1.3 Afwijken deels van de richtlijn 6

2.1.4 Verkeersveiligheid centraal 6

2.1.5 Nieuwe technieken 8

2.1.6 Beperkte reclame aan de lantaarnpalen en terughoudend met lichtgevende reclameborden 9

2.1.7 Volger Smart City 10

2.1.8 Zorgdragen een veilig areaal 10

2.2 Gebiedsgericht verlichten 11

2.2.1 Woongebied 11

2.2.2 Centrumgebied 11

2.2.3 Doorgaande wegen 12

2.2.4 Buitengebied 12

2.2.5 Voet- en achterpaden 12

2.2.6 Natuurgebied en bossen 13

2.2.7 Parken en groenvoorzieningen 14

2.2.8 Speelplekken, jeu de boules banen en hondenuitlaatplekken 14

2.2.9 Parkeerplaatsen 14

2.2.10 Bedrijventerrein 15

2.2.11 Fietsroutes 16

2.2.12 Stationsgebied 16

2.2.13 Kassen en stallen 17

2.2.14 Bezienswaardigheden 17

2.2.15 Sportvelden 17

2.2.16 Recreatie en Toerisme 17

2.3 Energie en milieubewust handelen 18

2.3.1 Duurzaamheid, circulariteit en het milieu staan centraal 18

2.3.2 Lichthinder en lichtvervuiling voorkomen 19

2.2.4 Niet voldoen aan het Politie Keurmerk Veilig Wonen voor de openbare verlichting 19

2.2.5 Keurmerk Veilig Ondernemen hoeveelheid licht ondergeschikt 20

2.4 Samenwerken intern en extern 21

2.4.1 In overleg met andere lichtbroneigenaren 21

2.4.2 Betrekken bewoners, ondernemers en verenigingen bij grote wijzigingen 21

2.4.3 Integrale aanpak 21

2.4.4 Projectenvoorziening instellen 21

3. Beheersmatige uitgangspunten 22

3.1 Technische levensduur masten 45 jaar en armaturen 25 jaar 22

3.2 Uniformiteit 22

4. Scenario's voor de raad 23

4.1 Snelheid vervanging conventionele verlichting in led 23

4.2 Duurzaamheid 23

1. Inleiding

Voor u licht ons beleidsplan Donker waar mogelijk, licht waar nodig. Het beleidsplan openbare verlichting was aan vervanging toe. Op het gebied van licht zijn er veel ontwikkelingen, zoals de opkomst van led, detectie en dergelijke. Daarnaast bepalen ook steeds meer niet-gemeentelijke lichtbronnen mede de kwaliteit van de openbare ruimte (leefomgeving). Denk daarbij aan licht van bedrijven, reclame, etalages, paardenbakken, stallen of kassen, bezienswaardigheden en dergelijke.

Daarom gaat dit beleidsplan over alle lichtbronnen in de openbare ruimte. De looptijd van dit beleid is van 2023 t/m 2030. Halverwege de looptijd wordt deze kort geëvalueerd en aan de raad voorgelegd of er aanpassingen nodig of wenselijk zijn.

1.1 Doel van verlichting

Het doel van de verlichting is om een bijdrage te leveren aan:

- Een goede verkeersveiligheid waar dat van toepassing is en waar geen alternatief beschikbaar is;
- Het bevorderen van de verkeersdoorstroming;
- Een goede sociale veiligheid (waar dat nodig is) en waardoor met verlichting geen schijnveiligheid ontstaat;
- Het creëren van een sfeervolle leefomgeving.

Daar waar verlichting noodzakelijk is moet deze de aanwezige flora en fauna zo min mogelijk verstoren.

1.2 Visie

Wijchen is een gemeente met een rijke natuur en historie. Daar zijn we zuinig op. We verlichten alleen daar wat het nodig is en op de gewenste tijdstippen. Licht op maat. Waar het mogelijk is, is het donker. Zo dragen we bij aan duurzaamheid het beschermen van de flora en fauna en de gezondheid van onze inwoners. Zo kunnen we ook aandacht hebben voor de sfeer en leefbaarheid in onze gemeente.

2. Beleidsuitgangspunten

Waar staan we voor de komende jaren?

- Doordacht verlichten
- Gebiedsgericht verlichten
- Energie en milieu bewust handelen
- Samenwerken intern en extern

Hieronder leest u wat deze punten inhouden.

2.1 Doordacht verlichten

Door anders naar verlichting te kijken, nemen we andere keuzes.

2.1.2 Licht op maat

In nieuwe situaties en bij vervanging gaan we in enkele gevallen een telemanagementsysteem toepassen. Hierbij kijken we zorgvuldig of telemanagement in de betreffende situatie meerwaarde biedt, bijvoorbeeld bij doorgaande (hoofd)wegen en in het centrum van Wijchen.
Het licht is alleen aan op tijden dat er veel gebruik van gemaakt wordt, anders is het uit. Of het brand zachtjes. Er wordt altijd gedimd na de spits.

Foto: De Tandem in Wijchen waar het licht feller gaat branden als er iemand langs komt.

2.1.2 Niet verlichten tenzij

Voor nieuwe wegen binnen en buiten de kom gaan we uit van “niet verlichten, tenzij”, dit houdt in;

- Eerst kijken of het wegontwerp niet anders kan (zie integrale aanpak);
- Indien dat niet mogelijk is en de verkeersveiligheid in het geding is, passieve markering (schrikhek, reflecterende belijning) toepassen
- Mocht dat niet goed genoeg zijn, dan passen we actieve markering toe (lampjes in de as van de weg e.d.);
- Indien bovenstaande niet geschikt is, dan passen we verlichting toe die zo energiezuinig en duurzaam mogelijk is. Bovendien kijken we dan ook op welk tijdstip

we die verlichting nodig hebben en hoeveel licht. Lichthinder moet zoveel mogelijk voorkomen of gereduceerd worden.

2.1.3 Afwijken deels van de richtlijn

In Nederland zijn we niet verplicht om te verlichten. Wel moeten we ons areaal goed verzorgen en moet de verkeersveiligheid geborgd zijn. We hebben dus geen wettelijke plicht om te verlichten. Er is wel een richtlijn, dat is nu de NPR13201/A1. Het is dus geen wet, maar een richtlijn.
De richtlijn geeft een advies over de hoeveelheid licht op de weg (horizontale lichtsterkte, de hoeveelheid licht op 1,5m hoogte (verticale lichtsterkte) en de verdeling van het licht op de weg (de gelijkmatigheid).
De keuze is om bij vervanging of nieuw te plaatsen verlichting te verlichten op maximaal 75% van de geldende richtlijn qua horizontale lichtsterkte. Met uitzondering van centrumgebieden en uitgaansgebieden; daar staat vaak wat meer licht. Per situatie wordt bekeken wat de best wenselijke en haalbare situatie is.

De verticale lichtsterkte houden we niet aan. Op deze hoogte (1,5m) is ook verlichting van bijvoorbeeld de koplampen van auto's, het licht uit de woningen of etalages en dergelijke zichtbaar. Ook zou er heel veel meer licht bij moet komen om de richtlijn te kunnen halen en dat is niet wenselijk.

Bij nieuwe aanleg streven we, op die locaties waar verlichting nodig is en waar de verdeling van het licht van belang is, naar een zo goed mogelijke gelijkmatigheid. Bij vervanging van bestaande verlichting kijken we eerst of de verlichting nodig is en hoeveel verlichting er nodig is. Is er licht nodig, dan proberen we de gelijkmatigheid zo goed mogelijk te krijgen met de bestaande afstand tussen de lantaarnpalen. We verplaatsen deze niet.

Foto: Broekstraat in Hernen waar het licht heel gelijk over het wegdek is verdeeld.

2.1.4 Verkeersveiligheid centraal

Licht wordt vaak in eén adem genoemd met veiligheid. Doordat er licht aanwezig is, voelt men zich veilig. Als we spreken over veiligheid, dan zijn er twee soorten, namelijk de verkeersveiligheid en sociale veiligheid.

Verkeersveiligheid
Verkeersveiligheid is hoe we veilig van A naar B komen. Daar kan verlichting in bijdragen, maar er zijn vaak andere toepassingen die een betere bijdrage leveren aan deze verkeersveiligheid. Denk aan een lichter kleur wegdek, reflecterende belijning of witte kantmarkering, kattenogen, schrikhekken, bermpaaltjes en dergelijke kunnen vaak beter aangeven wat er gebeurt op een wegdek dan een enkele lantaarnpaal. Ons oog trekt naar het licht toe en ziet niet wat er daarvoor of erna gebeurt als daar geen verlichting staat.

We plaatsen alleen verlichting als dat voor de verkeersveiligheid de beste oplossing is. We kijken dus altijd eerst naar andere oplossingen.

Foto: Weg ter Horst in Alverna. Je ziet het licht maar kan niet meer verder kijken.

Sociale veiligheid
Sociale veiligheid is aan de ene kant meetbaar (objectief) zoals bijvoorbeeld het aantal inbraken. Maar we hebben ook subjectieve sociale veiligheid. Dat is het gevoel van veiligheid en dat is voor iedereen anders. Verlichting kan bijdragen aan de overzichtelijkheid van een gebied, maar ook aan schijnveiligheid. De echte veiligheid hangt met name af van de mate van sociale controle. Staan er huizen dicht bij de weg, gaat er veel verkeer overheen etc. Dan pas is een weg veiliger. Niet doordat er verlichting staat. Ons oog went direct aan licht, maar heeft even nodig om aan het donker te wennen. Als we zelf op de weg fietsen die verlicht is, kunnen we niet zien wie er aan de zijkant zit. Het licht lijkt dus wel veilig, maar het is niet veiliger.

Foto: De Beemd in Niftrik, een verlicht fietspad zonder sociale controle. Het licht geeft een schijnveiligheid.

Daar waar nu te veel verlichting staat, zowel binnen als buiten de kom, wordt deze bij een reconstructie, vervanging of gedurende deze beleidsperiode samen met inwoners besproken en bekeken of dit weg kan of verminderd kan worden. Waar nodig kunnen we dan alternatieven inzetten.

2.1.5 Nieuwe technieken

Nieuwe technologische ontwikkelingen worden goed gevolgd. De gemeente is soms koploper en soms volger van nieuwe technieken, maar we willen echt niet altijd koploper zijn. Daar waar nieuwe technieken een goede toevoeging kunnen zijn en passen binnen het budget, passen we deze vanzelfsprekend toe.

Foto: elders in het land een lichter wegdek.

2.1.6 Beperkte reclame aan de lantaarnpalen en terughoudend met lichtgevende reclameborden

In de Nota Reclame en de APV staat aangegeven waar wel en niet reclame geplaatst mag worden. Het mag echter nooit de verkeersveiligheid in gevaar brengen.
Reclame aan lantaarnpalen kan extra inkomsten genereren voor de gemeente. Echter het kan ook ervaren worden als een aantasting van de leefomgeving. Bovendien zorgen verlichte lichtmastreclames voor lichtvervuiling en een hoger energieverbruik. We hebben op een aantal locaties nu nog verlichte reclamebakken hebben. We gaan in overleg met de contractpartner om deze uit te zetten in de nacht.

Ten aanzien van andere lichtgevende reclameborden of reclame op de gevel zijn we terughoudend. Het mag op een beperkt aantal locaties. Het mag in ieder geval niet de leefomgeving aantasten, verrommeling van het landschap geven, onnodige lichthinder veroorzaken of de verkeersveiligheid in gevaar brengen.

Reclame-uitingen in het centrumgebied in het inwendige gedeelte van een gebouw, bijv. achter een raam, en die kennelijk gericht zijn op zichtbaarheid van de weg worden getoetst aan de criteria voor gevelreclame. Deze schermen mogen geen overlast voor omwonenden veroorzaken en onnodige lichtvervuiling. De gemeente vraagt ondernemers om deze schermen na sluitingstijd uit te zetten en altijd te dimmen op moment dat de straatverlichting aan gaat.
Voor het karakteristieke centrum van Wijchen gelden nog aanvullende eisen die in het Beeldkwaliteitsplan Centrum Wijchen zijn opgenomen.

Foto: Display in Wijchen op de Stationslaan. Het domineert het beeld op straat.

Displays zijn grote schermen die verlicht zijn. Soms bevatten deze wisselende of knipperende beelden. Dit kan met diverse technieken als led of lcd. Deze displays kunnen storend zijn in het landschap. Meestal dragen ze niet bij aan de verkeersveiligheid. We zijn terughoudend ten aanzien van nieuwe leddisplays. Knipperende en bewegende beelden mogen alvast nooit.

De omgevingswet geeft aan dat er geen hinder mag ontstaan aan de fysieke leefomgeving. We hanteren de ‘Richtlijn Lichthinder’ van de NSVV, de CROW-handreiking ‘Reclame langs wegen’ en de notitie van Rijkswaterstaat. Nieuwe toekomstige richtlijnen nemen we ook mee in onze besluitvorming. Wellicht dat door toekomstige ontwikkelingen het standpunt ten aanzien van displays verandert.

2.1.7 Volger Smart City

Smart City is een breed begrip. Concreet komt het neer op het slim aansturen van alles in de openbare ruimte. Je kan daarbij denken aan een sensoren die een signaal geven als de vuilnisbakken vol zijn, fijnstofmeting, verkeerstelling, wifi in de lichtmast etc. Er zijn veel ontwikkelingen op dit vlak. We zijn geen koploper maar houden de ontwikkelingen wel goed in de gaten. Zodra het zinvol en betaalbaar is, passen we het toe.

Foto: voorbeeld van een laadlantaarnpaal in de gemeente Renkum. Smart city dus.

2.1.8 Zorgdragen een veilig areaal

We dragen zorg voor de veiligheid van onze elektrische installaties, de zogeheten ‘installatieverantwoordelijkheid’. Door middel van steekproeven wordt de veiligheid van het areaal getoetst. We staan voor een duurzaam en veilig areaal.

2.2 Gebiedsgericht verlichten

Elk gebied heeft een andere functie en vraagt om een andere kijk naar wel of geen licht, hoeveel licht en op welk tijdstip. Of te wel gebiedsgericht verlichten.

2.2.1 Woongebied

In de woongebieden passen we een lichtkleur toe waarmee een goede kleur- en gezichtsherkenning mogelijk is in verband met de sociale veiligheid. Stel er is een ramkraak en je moet de kleur van de auto beschrijven. Met de juiste lichtkleur kun je dat wel zien. Anders geef je een verkeerde kleur door.

Foto: vier bakjes Links met oranje verlichting waardoor de bakjes allemaal rood/oranje lijken. Rechts met witte verlichting waarmee je de echte kleuren kan zien.

Bij vernieuwing bekijken we of alternatieven kunnen toepassen of dat er minder verlichting nodig is. Maar ook op welke tijdstippen het nodig is. Hierbij wel lettend op de algemene sociale veiligheid. In elk geval wordt de verlichting na de spits gedimd.

2.2.2 Centrumgebied

In het centrumgebied plaatsen we decoratieve verlichting. Er zijn diverse lichtbronnen in het centrum die effect hebben buiten op straat. Denk aan etalageverlichting bijvoorbeeld.
De openbare verlichting dimmen we na de spits. We vragen ondernemers om hun etalageverlichting dan ook te dimmen en in de nacht uit te zetten. Een lamp met een sensor werkt effectiever dan dat licht de hele nacht aan staat.
Feestverlichting mag alleen op de afgesproken locaties worden opgehangen.

Foto: Centrum in Wijchen. Etalageverlichting zorgt er voor dat het op straat donker lijkt.

2.2.3 Doorgaande wegen

Doorgaande wegen waar de verkeersveiligheid belangrijk is en alternatieven geen betere oplossing kunnen bieden, blijven verlicht. Bij vernieuwing wordt gekeken of er slimme technieken toegepast kunnen worden om zo verlichting alleen aan te hebben wanneer dat nodig is. In elk geval wordt de verlichting na de spits gedimd. Doorgaande wegen die nu niet verlicht zijn, blijven ook onverlicht.

2.2.4 Buitengebied

Uitgangspunt is 'Niet Verlichten, tenzij'. Hoofdwegen buiten de kom die verlicht zijn, blijven verlicht. Wel kijken we of sensoren toegepast kunnen worden. Waar geen verlichting staat, komt geen verlichting.
Andere wegen worden niet verlicht. Is er op die wegen sprake van een verkeersonveilige situatie (bijvoorbeeld scherpe bochten of kruisingen), dan wordt er gekeken naar alternatieven. Is er echt geen andere oplossing en is de verkeersveiligheid in gevaar, dan plaatsen we verlichting die gedimd wordt en in de nacht eventueel uit kan. Ook sensoren kunnen toegevoegd worden.
Staat er nu reeds verlichting en is er geen sprake van een verkeersonveilige situatie, dan wordt de verlichting verwijderd op moment van een reconstructie of bij einde levensduur.

Foto: De Aaldert, weg in het buitengebied van Bergharen. Geen verlichting. Er is geen sprake van een verkeersonveilige situatie en er is geen sociale controle.

2.2.5 Voet- en achterpaden

Voetpaden langs de weg worden vanaf de weg verlicht indien daar verlichting staat. Vrij liggende voetpaden worden alleen verlicht indien het een drukke route is in de donkere uren en er geen andere route beschikbaar is.
De verlichting wordt na de spits gedimd en na vervanging voorzien van sensoren waarmee het licht aan en uit gaat.

Onze achterpaden worden niet verlicht. Staat er nu verlichting? Bij onderhoud of vervanging verwijderen wij deze. Achterpaden van derden (zoals de woningbouwvereniging) kunnen verlicht zijn. Is de verlichting op die paden wel van ons en is er onderhoud of vervanging nodig? Dan wordt deze weggehaald. Indien derden deze verlichting willen behouden, dan moeten zij zelf voor een aansluiting zorgen en materiaal. We gaan dan wel in gesprek met deze partijen om te bespreken of deze verlichting gedimd en voorzien kan worden van sensoren.

Foto: Achterpad in Alverna. Niet verlicht want weinig sociale controle.

2.2.6 Natuurgebied en bossen

Natuurgebieden en bossen worden niet verlicht. De kwetsbare flora en fauna beschermen wij. Waar nu nog verlichting staat, wordt de verlichting verwijderd gedurende deze beleidsperiode.

Foto: Maasbandijk in Balgoij. Prachtig en kostbaar gebied dat niet verlicht wordt.

2.2.7 Parken en groenvoorzieningen

Parken en groenvoorzieningen binnen de kom worden niet verlicht tenzij er hoofd fiets- of wandelroutes doorheen lopen en hiervoor geen alternatieve routes zijn. De verlichting wordt dan voorzien van een sensor waarmee het in de late avond of nacht aan kan gaan op moment dat er gebruik van gemaakt wordt. Anders worden parken en groenvoorzieningen niet verlicht. Flora en fauna kunnen namelijk ook hier last ervaren van verlichting. Daarbij biedt verlichting in parken vaak alleen schijnveiligheid.
Daar waar nu verlichting staat en er geen sprake is van een hoofdfietsroute of hoofdwandelroute of er een alternatieve route is, dan wordt deze verwijderd bij reconstructie of einde levensduur.

2.2.8 Speelplekken, jeu de boules banen en hondenuitlaatplekken

Speelplekken worden verlicht met toepassing van een sensor. Na 22.00u wordt de verlichting uitgeschakeld.

Jeu de boules banen worden niet verlicht.

Foto: Speelplaats wordt niet verlicht. Het wordt alleen overdag gebruikt om te spelen.

Op hondenuitlaatplekken wordt verlichting gehandhaafd indien deze aanwezig is en wordt deze verlichting waar mogelijk voorzien van een sensor. Nieuwe hondenuitlaatplekken worden voorzien van verlichting met sensor.

2.2.9 Parkeerplaatsen

Per parkeerplaats wordt bekeken of verlichting nodig is en op welk tijdstip. Is er verlichting nodig dan wordt het na de spits gedimd. Wordt er in de late avond of nacht geen of weinig gebruik van gemaakt dat gaat het licht in de nacht uit. Is er een wisselend gebruik dan wordt het licht voorzien van sensoren waarmee het licht aan of uit gaat bij gebruik van het terrein. Is het parkeerterrein niet van de gemeente, maar bijvoorbeeld van een sportvereniging? Dan gaan we met elkaar in gesprek om te kijken of het licht dan ook uit kan als het niet gebruikt wordt. Of dat het gedimd wordt na de spits.

Foto: Parkeerplaats bij sportveld Woezik dat helemaal leeg is in de nacht en wel volop brandt. Het licht kan uit.

2.2.10 Bedrijventerrein

Verlichting op het bedrijventerrein is na vervanging gedimd en waar wenselijk voorzien van sensoren waarmee het licht aan of uit gaat. Dit in overleg met de ondernemersverenigingen. Eventuele andere slimme toepassingen zijn hier mogelijk indien het een waardevolle toepassing betreft. We gaan met de ondernemersverenigingen in gesprek over de verlichting van bedrijven. Reclame verlichting, verlichte naam op de gevel, licht van binnenuit. Al deze lichtbronnen worden besproken.

Foto: Verlicht reclamebord aan de gevel van een bedrijf dat de aandacht van de weg afleidt en er voor zorgt dat het op de weg donker lijkt.

2.2.11 Fietsroutes

Recreatieve fietsroutes zijn routes die hoofdzakelijk overdag gebruikt worden. Deze routes worden niet verlicht. Daar waar nu nog verlichting staat, wordt deze de komende drie jaar verwijderd.

Foto: Recreatief fietspad in Alverna. Niet verlicht.

Hoofdfietsroutes binnen de kom worden verlicht. Dit kan direct zijn of indirect vanaf de naastliggende weg. De verlichting wordt gedimd na de spits zodra de armaturen hiervoor geschikt zijn.

Buiten de kom is tussen de kernen en Wijchen één verlichte hoofdfietsroute. Een secundaire (hoofd)fietsroute per kern kan door het college worden aangewezen. We kijken of we de verlichting op die hoofdfietsroutes kunnen voorzien van slimme technieken zoals sensoren om zo de flora en fauna te beschermen. Ook wordt gekeken of het licht anders in de nacht bijvoorbeeld uit kan.
Op andere routes waar verlichting gewenst is maar niet geplaatst wordt, wordt in overleg bekeken of alternatieven als een lichter wegdek of reflecterende belijning een bijdrage kan leveren aan de sociale veiligheid.

Normale doorgaande fietsroutes binnen en buiten de kom kunnen verlicht zijn door het licht van de naastgelegen rijbaan, maar worden niet apart verlicht. Ook komt daar geen verlichting bij. Daar waar nu aparte verlichting staat, wordt in overleg met belanghebbenden bij vervanging onderzocht of deze verwijderd kan worden.

2.2.12 Stationsgebied

Het stationsgebied heeft veel verlichting dat niet van ons is. Verlichting op en rond de stations wordt voorgeschreven door ProRail. Verlichting op de toegangswegen is wel van ons. Doordat de verlichting op en rond de stations zo fel is, lijkt het verderop heel donker. Daar brandt echter een normale hoeveelheid licht. De verlichting van ProRail is in beheer en onderhoud bij ProRail zelf. Maar er is contractueel vastgelegd dat de energiekosten bij de

gemeente liggen. We gaan deze beleidsperiode met ProRail in gesprek over de hoeveelheid verlichting en of het uit kan in de nacht en gedimd na de spits kan worden.

2.2.13 Kassen en stallen

Er komen steeds meer kassen en stallen in ons open landschap. Een aantal is verlicht. Ze dienen afgeschermd te zijn vanuit het Activiteitenbesluit (artikel 3.56 lid 1 en artikel 3.59). Waar daar aanleiding toe is gaan we in gesprek met de eigenaren van kassen en stallen.

2.2.14 Bezienswaardigheden

Monumenten, kerken en dergelijke noemen we bezienswaardigheden. Deze worden vaak aangelicht. Is deze van de gemeente dan gaan we de verlichting na de spits dimmen en na 23 uur uitzetten. In de meeste gevallen zijn deze niet van de gemeente. We vragen de eigenaren dan hetzelfde te doen.

Foto: Kerk in Hernen

2.2.15 Sportvelden

Verlichting op en rond het sportveld is in onze gemeente van de vereniging. Het is belangrijk dat het licht goed gericht is en alleen aan is wanneer er gesport wordt.
Is de verlichting op het parkeerterrein van ons dan dimmen we dit licht na de spits en vanaf 00.00 uur gaat het uit als het weinig of niet gebruikt wordt.
Is de verlichting op het parkeerterrein van de sportvereniging dan gaan we met elkaar in overleg om te bespreken om hetzelfde te doen. Zo voorkomen we onnodige lichthinder.

2.2.16 Recreatie en Toerisme

Toerisme is belangrijk voor onze gemeente. Vanwege onze natuur en onze rijke historie komen er dagelijks bezoekers naar ons. Er zijn veel campings, hotels, B&B's en dergelijke om te verblijven. Een groot aantal ligt in de kwetsbare gebieden zoals bijvoorbeeld het buitengebied. We vragen ondernemers om deze gebieden te beschermen door terughoudend te zijn met verlichting, deze in ieder geval na de spits ook te dimmen en in de nacht uit te zetten. Wellicht dat een sensor een goede aanvulling kan zijn waarmee het licht aan gaat als er iemand buiten loopt.

2.3 Energie en milieubewust handelen

We kijken goed naar duurzaamheid, energie en het milieu.

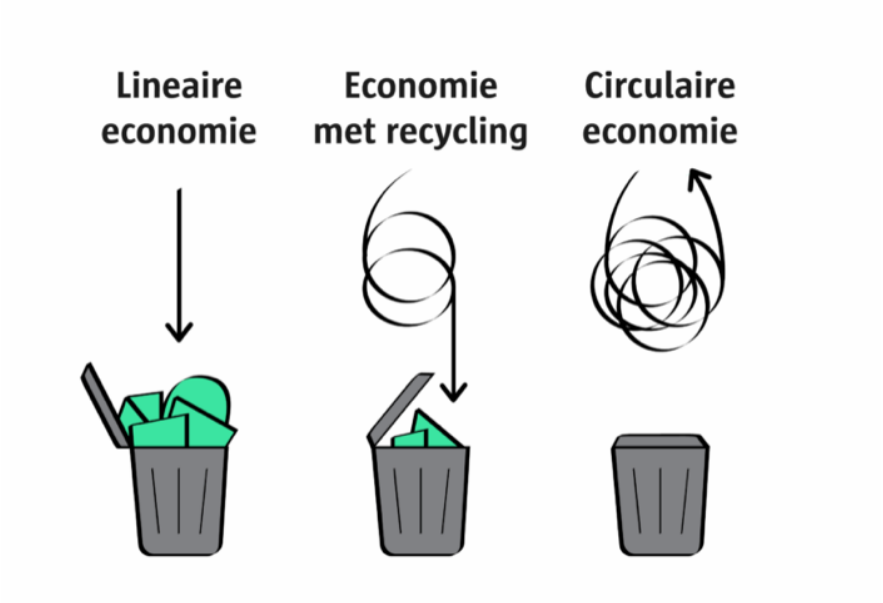
2.3.1 Duurzaamheid, circulariteit en het milieu staan centraal

Duurzaamheid en circulariteit staat centraal. Wij willen in 2040 energieneutraal zijn zo hebben we in ons coalitieakkoord opgenomen. Om dat te bereiken moeten we zuiniger omgaan met energie. Ook willen we met zijn allen net zo veel energie opwekken als we gebruiken en stimuleren dat grondstoffen opnieuw worden gebruikt (circulariteit).
We gaan ook voldoen aan het landelijke Energieakkoord. Hierin is afgesproken dat we:

- In 2030 50% energie bespaard hebben (t.o.v. 2013);
- In 2020 40% slimme verlichting en 40% energiezuinige verlichting hebben staan. Dat hebben we al voor een deel gerealiseerd.

We zijn al actief bezig om deze doelstellingen te kunnen realiseren. Oude verlichting wordt vervangen. We kunnen deze doelstelling niet alleen realiseren, maar wel samen met onze inwoners, ondernemers en verenigingen.

Circulariteit is voor ons: na gebruik het terugbrengen van de grondstoffen in de fase waarin het oneindig gebruikt kan worden. We gooien niks weg.
Een voorbeeld: een aluminium plaat hoeft niet teruggebracht te worden tot bauxiet, maar kan aluminium blijven mits dit oneindig toepasbaar blijft.

Qua circulariteit is ons uitgangspunt dat we kijken naar de mogelijkheden en stand der techniek. Waar het kan leggen we circulariteit neer als eis. Producten moeten in ieder geval wel altijd na de levenscyclus terug naar de leverancier. Qua eigendom is de markt nu nog niet zover dat deze bij de producent/leverancier kan blijven. We houden dit wel in de gaten.

Per situatie wordt bekeken wat de meest duurzame, energiebesparende en lichthinder reducerende oplossing is passend in de omgeving, binnen het beschikbare budget en met gebruik van de juiste technologische mogelijkheden.

2.3.2 Lichthinder en lichtvervuiling voorkomen

We kijken (nog meer) naar eventuele lichthinder en –vervuiling. Onnodige lichthinder en vervuiling willen we voorkomen. We zetten in op lagere lampsterkte, gerichter licht (minder strooilicht) en na de spits gaan we overal dimmen. In de nacht dimmen we nog verder terug en wellicht kan het licht in de nacht op bepaalde locaties uit of met een sensor het licht toch aan te kunnen laten gaan als er iemand gebruik van de route maakt.

Daarnaast kan lichthinder of lichtvervuiling ook komen door bijvoorbeeld reclame of aangelichte gebouwen. Vaak wordt niet alleen het pand aangelicht, maar ook de omgeving of de hemel. We zetten ons in om deze lichtbroneigenaren te informeren over onnodige lichthinder/lichtvervuiling en zo gezamenlijk een prettigere leefomgeving te creëren. Dit gebeurt in de bestaande overlegmomenten.

Foto: Molenweg in Bergharen. Het licht van de lantaarnpaal schijnt vol de woning in. Dit kan als lichthinder ervaren worden.

2.2.4 Niet voldoen aan het Politie Keurmerk Veilig Wonen voor de openbare verlichting

In Nederland kennen we het Politie Keurmerk Veilig Wonen (PKVW). Het is geen verplicht keurmerk en bestaat uit certificaten. Voor de openbare verlichting in de gemeente is het keurmerk Veilige Omgeving van belang.

Het keurmerk geeft aan dat achterpaden verlicht moeten worden en de richtlijn voor de openbare verlichting volledig aangehouden wordt. Wij verlichten onze achterpaden niet. Ook hanteren we de richtlijn niet volledig, omdat er anders te veel licht op straat is. We houden voor wat betreft de openbare verlichting het keurmerk dus niet aan, net als in veel omliggende gemeenten.
Wel kan de projectontwikkelaar het keurmerk gebruiken met het certificaat ‘Veilige Woning’. Zo kunnen inwoners toch de korting op hun verzekeringspremie krijgen.

Foto: Hoefsetuin in Wijchen is een woonwijk waar het politiekeurmerk veilig wonen met certificaat Veilige Omgeving aangehouden is. Volop in het licht staat deze woonwijk.

2.2.5 Keurmerk Veilig Ondernemen hoeveelheid licht ondergeschikt

Het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO) is een keurmerk voor bedrijventerreinen en winkelgebieden. Er worden door ondernemers, verenigingen, politie, brandweer en de gemeente onderlinge afspraken gemaakt over diverse zaken, waaronder vaak ook over de openbare verlichting. We hebben nu een KVO op de bedrijventerreinen Oost en Bijsterhuizen. Daarnaast in het centrum van Wijchen. We gaan met de partijen in gesprek om aan te geven dat voor wat betreft de hoeveelheid verlichting ons beleidsplan ‘Donker waar mogelijk, Licht waar nodig’ leidend wordt.

2.4 Samenwerken intern en extern

De openbare ruimte is voor ons allemaal. Door in een vroegtijdig stadium met elkaar op te trekken kunnen we komen tot een betere leefomgeving. Intern levert samenwerking vroeg in het proces een beter resultaat buiten op.

2.4.1 In overleg met andere lichtbroneigenaren

Niet alleen de openbare verlichting bepaalt het beeld buiten in de openbare ruimte, maar ook andere lichtbronnen. Deze zijn vaak niet van ons. Denk aan reclameverlichting, etalage verlichting, verlichting vanuit bedrijven, aangelichte bezienswaardigheden als kerken en monumenten, paardenbakken, sportvelden en noem maar op.
Door met elkaar het gesprek aan te gaan en de lichtbronnen meer op elkaar af te stemmen, kunnen we zorgen voor een prettigere leefomgeving die bovendien energiezuiniger is.

2.4.2 Betrekken bewoners, ondernemers en verenigingen bij grote wijzigingen

Het onderwerp leent zich ervoor om actief en blijvend met de inwoners, verenigingen en ondernemers te spreken. Bij grote wijzigingen betrekken we ze door bijvoorbeeld online enquêtes, bijeenkomsten en dergelijke. Op natuurlijke momenten wordt het onderwerp licht besproken.

2.4.3 Integrale aanpak

Bij het aanleggen van een woonwijk wordt vaak als laatste aan de lantaarnpalen gedacht. Dus staat het licht vaak tussen de bomen. Uit oogpunt van sociale veiligheid is het van belang om een goede afstemming te hebben tussen het groen en de weg. Bosjes langs een fietspad kunnen een gevoel van onveiligheid geven. Dat kan voorkomen worden door een goede afstemming. Daarom wordt de openbare verlichting voortijdig in de ontwerpfase afgestemd op de groenvoorzieningen.

2.4.4 Projectenvoorziening instellen

Integraal werken is steeds belangrijker. Werk met werk maken resulteert in lagere kosten, minder overlast voor inwoners en een mooier beeld buiten op straat. Om mee te kunnen in integrale projecten is het van belang dat er geld voor projecten is. Een voorziening of reserve kan hierin bijdragen.

3. Beheersmatige uitgangspunten

3.1 Technische levensduur masten 45 jaar en armaturen 25 jaar

Een lantaarnpaal bestaat uit een mast (paal) en een kap (armatuur). De mast is vaak een stalen mast. Deze kan ongeveer 45 jaar blijven staan. Daar zit een armatuur op die gemiddeld 25 jaar mee kan gaan. We schaffen materialen aan die zo lang mogelijk mee gaan, zo duurzaam mogelijk zijn en waar mogelijk ook circulair zijn. Circulair is niet ombouwen.

3.2 Uniformiteit

Het is belangrijk om zoveel mogelijk dezelfde masten en armaturen te hebben vanuit de beheerzijde. Zo hoeven er niet heel veel verschillende soorten op voorraad gehouden te worden en kan bij een schade alles sneller vervangen worden.

4. Scenario's voor de raad

4.1 Snelheid vervanging conventionele verlichting in led

De afgelopen jaren is er al best veel verlichting vervangen door ledverlichting. Maar nog niet alle verlichting. Er ligt een amendement om de verlichting versneld te vervangen. Sinds eind februari 2023 wordt een aantal lampsoorten echter niet meer gemaakt. Dit houdt in dat als de lamp stuk is er geen nieuwe lamp meer in kan. In een deel hebben we nog een jongere lamp zitten, maar een groot deel ook niet. Deze dienen dus allemaal vervangen te worden door een nieuw armatuur. In totaal gaat het om 7.055 armaturen

Het niet meer produceren van de conventionele lamp vraagt dus om een versnelling van de vervanging en houdt een vraag naar extra middelen in.

We passen alleen telemanagement toe waar dit een meerwaarde biedt, bijvoorbeeld op doorgaande (hoofd)wegen en in het centrum van Wijchen.

Op enkele plaatsen voorzien we de nieuwe armaturen van een telemanagementsysteem. Dit zorgt ervoor dat de verlichting op afstand bediend en gedimd kan worden. Daarnaast wordt een melding ontvangen wanneer een lamp niet brandt en is zichtbaar of sprake is van een storing boven of onder de grond. Bij een storing onder de grond moet de netbeheerder worden ingeschakeld. Het oplossen van dergelijke storingen kent een langere doorlooptijd. Doordat het telemanagementsysteem aangeeft om welk type storing het gaat, hoeft een monteur de storing niet eerst te beoordelen. In woonwijken wordt bij een defect armatuur over het algemeen direct melding gedaan door inwoners.

Alle conventionele armaturen worden uiterlijk in 2031 vervangen.

4.2 Duurzaamheid

We hebben duurzaamheid hoog in het vaandel staan. Detectie is een systeem waarmee het licht standaard uit is/of een op lage lichtsterkte brandt. Als er een verkeersdeelnemer aankomt gaat het licht aan (of feller branden). Zodra deze voorbij is, gaat het licht weer uit (of zachter branden). Hiermee kunnen we een behoorlijke energiebesparing realiseren. We zien twee opties.

1. *Op alle nieuwe armaturen komt een sensor (kosten +€150 per armatuur = €1,06 miljoen)*
2. *Op die locaties waar dat zinvol is wordt nieuwe verlichting voorzien van een sensor, dit is circa 40% van alle nieuw te plaatsen verlichting (kosten +€150 per armatuur = €425.000)*

Commissievergadering Wijchen

Dossiernummer	7964
Extern Zaak ID	Z/26/361464
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	1 oktober 2026
Agendapunt	7.2
Titel	322082 Informatienota Boomgroeiplaatsen en boomkroonvolume Wijchen
Soort nota	Informatienota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Bronkhorst, T. (Twan) van

Bijlagen
322082 informatienota Boomgroeiplaatsen en boomkroonvolume Wijchen
322082 CV aanbieden informatiestuk Bkk en BKV (W) def

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	23 juni 2026
Stukken Agendacommissie Wijchen	4 september 2026
Commissievergadering Wijchen	**1 oktober 2026**
Raad openbaar Wijchen	15 oktober 2026

Toelichting

stuk ter informatie aanbieden aan gemeenteraad

Voorgesteld besluit

De raad heeft de informatienota tkn aangenomen.

Openbaar Zaaknummer: Zaaknummer

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Boomgroeiplaatsen en boomkroonvolume Wijchen

Collegedatum: 18 juni 2026

Kernboodschap
Bomen zijn belangrijk voor een prettige, gezonde leefomgeving. Het gaat niet alleen om hoeveel bomen er zijn, maar vooral om hoe groot de boomkronen zijn. Eén grote boomkroon levert veel meer voordelen (ecosysteemdiensten) op voor de straat waarin hij staat dan 10 kleine boomkronen.

Aanleiding:

De afgelopen decennia was er onvoldoende kennis over diverse aspecten die een boom nodig heeft om tot volle wasdom te komen, zonder problemen voor de omgeving. Beheer loopt daardoor tegen dilemma's aan. Een boom kan alleen uitgroeien tot een waardevolle boom als de groeiplaats goed is. Wetenschappelijk onderbouwd, zijn hiervoor minimale groei-eisen opgesteld. De druk op de openbare ruimte, maakt het soms lastig om voldoende grote groeiplaatsen in te richten en te beschermen.

Ecosysteemdiensten:

De bomen van de gemeente vertegenwoordigen kapitaal. In tegenstelling tot andere assets geldt voor bomen dat de waarde toeneemt naarmate een boom ouder wordt. Ecosysteemdiensten zoals biodiversiteit of verkoeling neemt exponentieel toe bij toename in leeftijd en boomkroongrootte. Hoe ouder een boom, inclusief de aanwezigheid van dode takken en holtes, des te hoger ecosysteemdiensten zijn. Bomen zijn hét middel om effecten van klimaatverandering te verminderen.

In 2025 zijn 3 belangrijke sporen gevolgd: digitaliseren van ons bomenbestand, opnemen van Boomkroonvolume en het opstellen van de Boomkansenkaart.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit**

Wettelijke verplichtingen vanuit de Europese Unie

Gemeenten moeten voldoen aan nieuwe Europese regels voor biodiversiteit, vergroening en klimaat. In de Natuurherstelwet is specifiek genoemd dat er tót 2030 in de verstedelijkte omgeving geen afname mag zijn in totale boomkroonbedekking. Er wordt niet gerekend met boomkroonvolume omdat dit minder eenvoudig te meten en te toetsen is. Boomkroonoppervlak hangt wel vaak samen met boomkroonvolume.
Het is hiervoor van belang om minder te kijken naar de aantallen bomen die we aanplanten, maar vooral te zorgen dat de bestaande bomen en de nieuwe bomen tot gezonde, volwassen bomen kunnen uitgroeien. In deze nota staan voorbeelden van de gevolgen van goede of slechte groeiomstandigheden die met een foto in de bijlage worden toegelicht.

Vanaf 2030 dient het boomkroonoppervlak toe te nemen. Het nieuw op te stellen groenbeleid zal er op gericht zijn om deze doelen te halen. De EU en de hogere overheid werkt met kroonoppervlak. Dat wil zeggen het platte vlak van bovenaf die een kroon projecteert op de ondergrond. Wij voegen de verticale dimensie toe en nemen de hoogte van de betreffende kroon mee in de berekeningen. Een platte boom kan hetzelfde oppervlakte hebben als een boom met een bolvormige kroon, maar de inhoud van de kroon is om diverse redenen een belangrijker gegeven.

Ecosysteemdiensten
De maat voor de inhoud van de boomkroon is het *boomkroonvolume* (BKV). Hoe groter het BKV, des te meer ecosysteemdiensten de boom levert. Deze nemen exponentieel toe bij het toenemen van de boomgrootte. De afgelopen jaren zijn er een aantal onderzoeken gepubliceerd die deze diensten onderschrijven en zelfs kunnen uitdrukken in financiële voordelen voor de samenleving. De belangrijkste voorbeelden van ecosysteemdiensten zijn:

1. Koelte en schaduw in warme perioden: Grote boomkronen kunnen de luchttemperatuur in een straat tot wel 5 graden verlagen. Dit maakt zeker verschil tijdens hete zomerdagen!
2. Waterhuishouding: Een volwassen boom met een grote kroon vangt regenwater op en zorgt ervoor dat het water langzamer afstroomt. Dat helpt om wateroverlast voorkomen; bufferen en vertraagd afgeven.
3. Een fijne leefomgeving: Grote bomen maken een buurt mooier en groener. Ze zorgen voor een gezonder leefklimaat.
4. Belangrijke leefomgeving voor vele dieren en insecten. Niet alleen voor vogels maar ook insecten zoals natuurlijke vijanden van overlast-gevende soorten.

Groeiruimte
Een boom heeft ruimte nodig, zowel boven de grond maar zeker ook onder de grond. Hiervoor kan rekening gehouden worden met de volgende vuistregel: de doorsnede van de kroon, is ook de benodigde doorsnede van de wortelkluit. Daarom kijken we zorgvuldig of er voldoende groeiruimte is bij het kiezen voor een nieuwe plek. Met de bedoeling dat een boom gemakkelijk 60 jaar of langer kan blijven staan. Het *Handboek Bomen* helpt ons om deze kwaliteit te bereiken. Met dit instrument zijn per soort en locatie de minimale eigenschappen van een toereikende groeiplaats te bepalen.

Dat betekent ook dat we soms bewust kiezen om geen nieuwe boom op dezelfde plek te planten als er een gekapt wordt. Bijvoorbeeld een smalle berm of een klein vakje in een parkeerplaats zijn zonder aanpassingen in de bodem is niet geschikt om ooit een grote boom op te laten staan. We willen immers wél naar méér bomen die hun volledige functie kunnen vervullen. Daarnaast is er meestal een verklaarbare oorzaak voor het vroegtijdig kappen van een boom. Een ‘ongezonde’ plek betekent, zeker op latere

leeftijd, een slechte conditie (*1). Grotere bomen met een slechte conditie worden ook snel onveilig, waardoor kap vroegtijds noodzakelijke maatregel is.

Vroeger was het gebruikelijk jonge bomen dicht op elkaar te planten. Voor het beeld leek het daarmee heel wat. Bomen die te dicht op elkaar staan, bijvoorbeeld in een smalle wegberm, kunnen onderling concurreren met elkaar. Denk hierbij aan vocht-, licht en voedingsconcurentie. Daardoor kan het voorkomen dat álle bomen in laanverband er niet optimaal bij staan. Het is gebruikelijk een dunning uit te voeren; door om -en om bomen te kappen, wordt er zowel onder de grond als boven de grond ruimte gecreëerd voor overblijvende bomen om verder te kunnen groeien (*5)

Boomkroon in relatie met groeiplaats
Als een boom zich maximaal ontwikkelen in zijn meest natuurlijke vorm (*3), dan bereikt de deze de maximaal haalbare BKV. Bij onvoldoende groeiruimte of knelpunten daarin, zal dit van invloed zijn op de huidige én het toekomstige boomkroonvolume van die specifieke boom op die plek (*4). In de gemeente Wijchen zien we veel gekandelaberde bomen, dat zijn bomen die regelmatig tot aan de hoofdtakken worden teruggesnoeid. Vaak is dit gedaan omdat de boom ondergronds niet voldoende ruimte heeft om een grote kroon te ontwikkelen. Dit kandelaberen willen we in de toekomst zo min mogelijk hoeven doen.

Boomsoort, beschikbaarheid van voldoende doorwortelbare ruimte, vochthuishouding van de bodem, beschikbaarheid voeding (mineralen), verdichting en nog vele andere factoren, zijn factoren die bepalen zijn voor het toenemen of het afnemen van boomkroonvolume.

Wat hebben we gedaan
In 2025 zijn twee belangrijke sporen gevolgd om inzicht te krijgen in de toestand van ons bomenbestand. Zowel BKV als Beheerbaarheid (de verwachting van de onderhoudsbehoefte en benodigde investeringen voor een boom) zijn verwerkt in ons nieuwe, integrale beheersysteem Geovisia en middels een stoplichtenkaart (groen, geel en rood) is dit op groepsniveau visueel inzichtelijk.
Daarnaast zijn we verdergegaan met het dagelijks onderhoud en veilig houden van ons bomenbestand. En zeker niet onbelangrijk, het vullen met gegevens in het beheersysteem.

Boomkansenkaart
Daarnaast is een opname gedaan naar de huidige beschikbare groeiruimte van de bomen als laan of groep. Groeiruimte zowel op maaiveldniveau als boven de grond, versus boomsoort, BKV, groeisnelheid en beoogde omlooptijd. Door deze gegevens te combineren beschikken wij nu over een volledig overzicht van de kwaliteit en beheerbaarheid van het gemeentelijke laanbomenbestand. Er is een doorzicht gemaakt tot ca 15jaar. Dit stoplichtenmodel (zie *2) is een belangrijke basis voor onder andere het meerjarenvervangingsprogramma en toekomstige beleidsafwegingen rondom kap, behoud en beheer.

Uit de inventarisatie blijkt dat circa 80% van de Wijchense bomen voor de komende 15 jaar in een geschikte groeiplaats staat. Voor deze bomen sluiten boomsoort, leeftijd en groeiplaats voldoende op elkaar aan. Het gaat hierbij om ongeveer 24.000 bomen.
Kan een boom zonder verhoogde beheerkosten duurzaam blijven bestaan:

- 24.601 stuks is geen actie noodzakelijk
- 4.307 stuks is aanpassing van groeiplaats noodzakelijk
- 1.135 stuks te grote/ verkeerde boomsoort, vervangen door kleinere soort
- 114 exemplaren onvoldoende ruimte voor een boom
- 478 niet beoordeeld/ onvoldoende parameters beschikbaar.

Ruim 5.500 bomen kunnen in de huidige situatie niet tot hun volledige potentie uitgroeien. Uit de nulmeting blijkt dat er sprake is van een onvoldoende groeiplaats (zie *2 en *4). Voor deze bomen is actie gewenst. Blijven maatregelen uit, dan kunnen deze bomen zich niet goed verder ontwikkelen en ontstaan op korte of langere termijn beheerproblemen. Dit betreft onder andere wortelopdruk van trottoirs, het afsterven van takken, ingroei van riool onder woningen en een toenemende snoeibehoefte. Deze situaties leiden tot hogere beheerlasten en een grotere kans op schade of onveilige situaties. Door tijdig te investeren in verbetering van de groeiplaats of, waar nodig, vervanging (door een andere boomsoort), kunnen deze problemen structureel worden voorkomen en blijft het bomenbestand toekomstbestendig. Bij het Jaaruitvoeringsprogramma (JUP), worden de (on)mogelijkheden zorgvuldig afgestemd, waarbij we zoveel mogelijk uitgaan van instandhouding van bomen.

In de praktijk leidt vervanging echter tot dilemma’s. Zowel politiek als vanuit de samenleving is er vaak terughoudendheid om bomen te kappen, waardoor noodzakelijke maar ingrijpende keuzes worden uitgesteld. Hierdoor blijven beheersmatige problemen bestaan en kunnen deze niet duurzaam worden opgelost. Individuele overlastervaring kan behoorlijke proporties aannemen en tot aanzienlijke herstelkosten leiden voor de burger.

Tot slot is er een beperkte groep bomen van ca 110 bomen (*5) waarbij de groeiplaats structureel onvoldoende is en verbeteringen weinig effectief zijn. Voor deze bomen is instandhouding op langere termijn niet realistisch.
Waar zijn geen uitspraken over gedaan? Er zijn geen uitspraken gedaan over de boomkroon versus zonnepanelen, of over de omgang met aanwezige kabels- en leidingen. Ook zijn er geen keuzes voor gelegd in klimaatmodellen en toe te passen boomsoorten.

Gevolgen
Boomkroonvolume
In februari 2026 zijn de gegevens opgeleverd van een eerste meting van het totale boomkroonvolume (BKV) van alle gemeentelijke laan- en parkbomen in Wijchen. Hiermee hebben wij voor het eerst een volledig en actueel beeld van de omvang van de bestaande kroonvolumes.

Hoewel veel bomen in een passende groeiplaats staan, valt het grootste deel van het bomenbestand op dit moment in de BKV-klasse 200–500 m³. Ter vergelijking: de grote solitaire zomereik in de kasteeltuin behoort tot de BKV-klasse 5.000–7.500 m³ (5*). Dit laat zien dat de meeste bomen nog lang niet volledig zijn uitgegroeid en dat behoud of uitbreiding van groeiruimte essentieel is om grotere en waardevollere boomkronen te

laten ontstaan. De verdeling van boomkroonvolume klassen is in de onderstaande tabel weergegeven:

BKV klasse	**Aantal**
< 15 m3	3.569
15 tot 75 m3	6.634
75 tot 200 m3	5.384
200 tot 500 m3	8.221
500 tot 1.000 m3	4.502
1.000 tot 2.500 m3	452
2.500 tot 5.000 m3	196
5.000 tot 7.500 m3	22

Door strategisch om te gaan met het bomenbestand, kán het boomkroonvolume op termijn toe nemen. De stoplichtenkaart helpt ons daarbij. Minder geschikte groeiplaatsen worden omgebouwd tot geschikte groeiplaatsen. Een uitdaging hierbij is dat de openbare ruimte al onder druk staat. Het stapelen van functies biedt oplossingen maar kan niet altijd. Ook zal in de toekomst vaker de keuze gemaakt moeten worden tussen gebruik en inrichting. Zoals maar aan één zijde een voetpad of de rijbaan versmallen en inrichten als één richting.

Daarnaast wordt er uiteraard ingestoken op de aanplant van nieuwe bomen. Ook daardoor zal boomkroonvolume toe gaan nemen. Een zoektocht naar geschikte groeiruimte blijft daarbij een uitdaging.

Communicatie
-

Uitvoering of Vervolgstappen
Fase 1. Aanpassing van groeiruimte bij bomen in de oranje klasse, zie we jaarlijks terug bij het opstellen van de JUP. Daarbij wordt continue de integrale afweging gemaakt met andere assets in de openbare ruimte in prioritering en beschikbare middelen.
Fase 2. Wanneer over 1,5 jaar het groenbeleid (Programma leefomgeving) is opgesteld, zijn de kaders opnieuw gesteld.
Fase 3: 2028 budget aanvragen en opstellen boombeheerplan en planmatig boomvervangingsplan op basis van de kaders van het Programma Leefomgeving.
Fase 4. 2029 en verder: uitvoering geven aan het boombeheer- en vervangingsplan. 2030/2031 budget aanvragen en BKV/ beheerbaarheid opnieuw opnemen

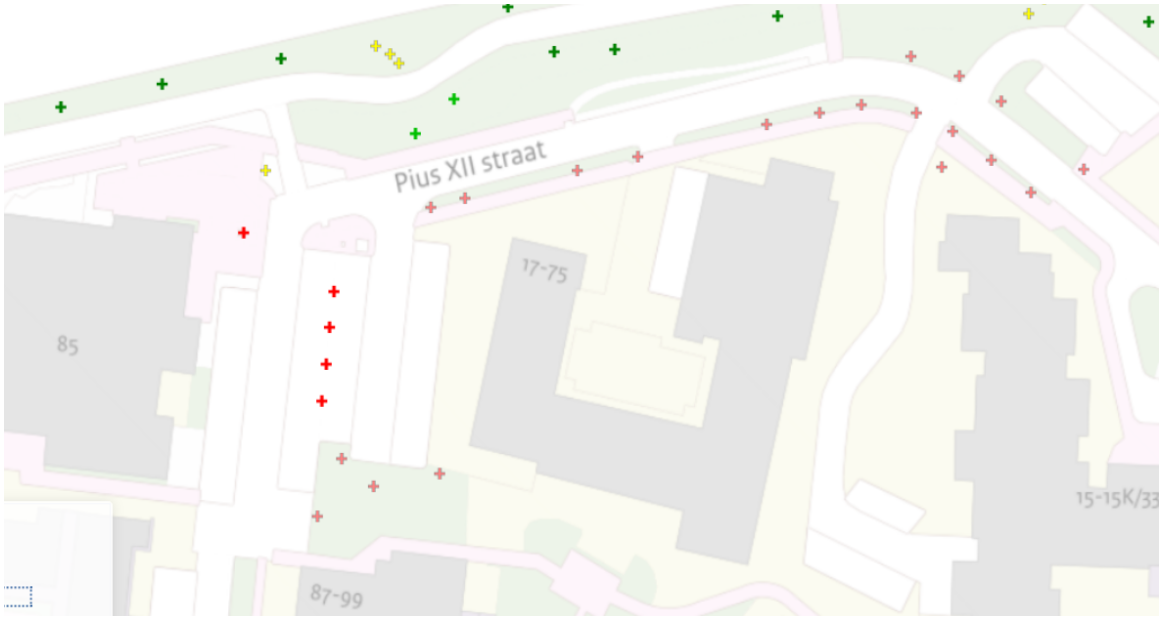
Financiële gevolgen
Beheerbudgetten van de openbare ruimte zijn vast gesteld via het IBOR-plan en is opgesplitst in de budgetten ‘onderhoud’ en ‘vervanging’. Het deel ‘vervanging’ wordt via de JUP tot uitvoering gebracht.
Grootschalige aanpassingen in vigerend beleid zijn geen onderdeel van het bestaande IBOR-plan.

Geheimhouding
Niet van toepassing

Bijlage

*1: De rode bomen op het kaartje van *2 (zie volgende afbeelding) is in de Pius XII straat. Deze bomen (esdoorn) zijn ca 30 jaar oud. Deze bomen zijn in al die jaren niet gegroeid en beteken 'niets' voor BKV. Voorkomen van hittestress (schaduw) zou een goede functie zijn op deze locatie. Verbetering: ingrijpende aanpassing van de groeiomstandigheden ondergronds- en op maaiveldniveau is mogelijk. BKV-klasse <15m3

2* Boomkansenkaart Stoplichtenmodel

3* Eik in de kasteeltuin: bijna de natuurlijke kroonvorm. Dit is de optimale boomvorm; alle natuurlijke processen in de boom zijn in verhouding. In laanverband in een woonstraat (binnenstedelijk) is deze kroonvorm zelden haalbaar.
BKV-klasse 5000-7500m3, Soort: Quercus robus (eik), leeftijd 100-150jaar

*4 Holenbergseweg t.h.v. nr21: ongeschikte ondergrondse groeiruimte. Merk op dat het kroonoppervlakte een vertekend beeld geeft ten opzichte van boomkroonvolume. Immers een smalle boom maar wel hoog. De aanwezige kabels en leidingen en het type verharding maken het verbeteren van de (ondergrondse) groeiruimte ingewikkeld. BKV-klasse 15-75m3, W-cijfer 4. Ulmus Collumela (iep), leeftijd ca 50jr.

5* Valendrieseweg: geen duurzame plantplaats voor bomen. Tilia Cordata (linde), leeftijd ca 45jr, BKV-klasse 250-500m3.
Vrij vertaald: de boom zit nog in de babyfase en is nu al 'niet houdbaar'.
In optimale groei-omstandigheden kan de boom ruim 300 jaar oud worden en een stamdoorsnede van 2,5m gemakkelijk halen.
Oplossing: ?

*5 Bij dergelijke monoculturen in soort en leeftijd zijn de boom allemaal tegelijk ‘kaprijp’. Alle bomen tegelijk kappen (en vervangen) betekend een enorme terugval in BKV. Doorlopend een heel klein deel vervangen is raadzaam. BKV-klasse 1000-2500m3, Soort: Populus Euramiricana (populier), leeftijd ca 35jaar.
Om minder vatbaar te zijn voor totale uitval door o.a. boomziektes is een klimaatbestendige, gevarieerdere soortensamenstelling gewenst.

Openbaar Zaaknummer: Z/26/355239

Beslisnota College

Onderwerp: Boomkansenkaart en Boomkroonvolume

Collegedatum: 9 mei 2026

Voorgesteld besluit
Het College van B&W besluit:

1. Bijgaande informatienota aan de gemeenteraad aan te bieden.

Aanleiding

Met deze nota wil het College de Gemeenteraad informeren over de kwaliteit, conditie en beheerbaarheid van het gemeentelijk laanbomenbestand. Deze gegevens samen geven afweging voor de beheerbaarheid en toekomstbestendigheid van bomen. Er is een directe relatie tot de geschiktheid van de groeiplaats en de kwaliteit van de bomen. De claim op de openbare ruimte is een continue afweging van belangen. De tijdsgeest is een belangrijke factor is bij het bepalen van prioriteiten.

Het landelijk toegepaste Handboek Bomen van Norminstituut Bomen is leidraad bij de werkwijze van deze feitelijke opname. Zowel de wijze van opnemen van veldgegevens als het verwerken van de diverse parameters is hieruit gevolgd.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**

Toelichting

Boomkroonvolume
De inhoud van de boomkroon (boomkroonvolume) en de ecosysteemdiensten die een boom vervult, zijn onlosmakelijk aan elkaar verbonden. Het is hiervoor van belang om minder te kijken naar de aantallen bomen die we aanplanten, maar vooral te zorgen dat de bestaande bomen en de nieuwe bomen tot gezonde, volwassen bomen kunnen uitgroeien. De kwaliteit van de groeiplaats van iedere individuele boom, is van essentieel belang voor het kunnen behalen van de volwassen leeftijd én de optimale boomkroon. Het bepalen van de huidige boomkroonvolume geeft input aan de boomkansenkaart. Daarnaast geeft één van de parameters van het boomkroonvolume inzicht in het behalen van doelen van de Natuurherstelwet.

Boomkansenkaart

In 2025 heeft de gemeente een inventarisatie uitgevoerd die een feitelijk, actueel inzicht geeft in de mate waarin proportioneel beheer mogelijk is binnen de beoogde omlooptijd van de boom, en in hoeverre de groeiplaats dit ondersteund of beperkt.
Daaruit is een vertaalslag gemaakt of boom de gewenste leeftijd kan halen, of dat er een verbetering gewenst is om groeiomstandigheden te verbeteren.

Gewenst resultaat
De gemeenteraad informeren over Boomkroonvolume en de Boomkansenkaart.

Voor de overige informatie verwijzen we u graag naar de bijgevoegde informatienota.

Communicatie
n.v.t.

Gevolgen
n.v.t.

Uitvoering of Vervolgstappen

Geheimhouding:
Niet van toepassing.

Commissievergadering Wijchen

Dossiernummer	8064
Extern Zaak ID	Z/26/349041
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	1 oktober 2026
Agendapunt	7.3
Titel	349041 Informatienota fatbike regulering centrum Wijchen
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Dam, A (Anouk) van

Bijlagen
349041 Informatienota fatbike regulering centrum Wijchen
Bijlage 1 - Motie 1 K8W VVD CDA - Fatbikeverbod

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	14 juli 2026
Stukken Agendacommissie Wijchen	4 september 2026
Raad openbaar Wijchen	17 september 2026
Stukken Agendacommissie Wijchen	18 september 2026
Commissievergadering Wijchen	**1 oktober 2026**
Raad openbaar Wijchen	15 oktober 2026

Voorgesteld besluit

De raad neemt de informatienota ter kennisname aan

Openbaar Zaaknummer: Z/26/349041

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Informatienota fatbike regulering centrum Wijchen

Collegedatum: 14 juli 2026

Kernboodschap
Een fatbikeverbod voor het centrum is juridisch niet haalbaar. De huidige wetgeving maakt geen onderscheid tussen fatbikes en andere fietsen. Een fatbike is juridisch een gewone fiets.
Het kabinet is bezig met het uitwerken van plannen voor fatbikes, waaronder de mogelijkheid om gemeenten een wettelijke basis te geven voor fatbikevrije zones en een landelijke gedragscampagne.
Overlast in het centrum van Wijchen komt voort uit gedrag van fietsers (snelheid, roekeloos rijden), niet over het type fiets.
Het weren van alleen fatbikes lost het probleem niet op. Klachten en meldingen gaan over zowel fatbikes als over e-bikes en gewone fietsen.
De politie handhaaft niet op fietsgebruik in het centrum, dit laten zij aan de boa's over.
De boa's handhaven op het fietsverbod op de Markt en de Kromme Elleboog tijdens de weekmarkt, maar mogen niet handhaven tegen snelheidsovertredingen en tegen illegale fatbikes (opgevoerd of voorzien van gashendel). Ook spreken zij tijdens hun dagelijkse werkzaamheden fietsers aan op gedrag waar dat mogelijk is.
Als we willen dat de boa's structureel meer gaan handhaven op gedrag van fietsers in het centrum (binnen hun huidige bevoegdheden), dan moet hier capaciteit voor worden vrijgemaakt. Als verschuiving in prioriteiten niet mogelijk is, betekent dit dat extra middelen nodig zijn om meer boa's in te zetten.
Boa's kunnen ter ondersteuning van de landelijke gedragscampagne wel gerichte acties uitvoeren en daarbij fietsers aanspreken op hun gedrag

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**
N.v.t.	N.v.t.

Toelichting
In de openbare raadsvergadering van 29 januari 2026 heeft de gemeenteraad een motie aangenomen over een mogelijk fatbikeverbod in het centrum van Wijchen. In deze motie wordt aandacht gevraagd voor de ervaren overlast en onveiligheid die samenhangen met fatbikes en het gebruik daarvan in het centrum. Daarbij is uitgesproken dat het centrum een veilige en prettige plek moet zijn voor bewoners, bezoekers en ondernemers. Tegelijkertijd wordt onderkend dat een verbod op dit moment juridisch complex is en dat landelijke en lokale ontwikkelingen nog volop in beweging zijn.

De raad heeft het college verzocht om de juridische ontwikkelingen rond de regulering van fatbikes actief te volgen en de raad hierover te informeren. Ook is gevraagd om,

zodra er een juridische basis ontstaat, met een voorstel te komen voor een mogelijk (gedeeltelijk) verbod in het centrum.

In deze informatienota gaan wij in op de huidige stand van zaken. Daarbij schetsen wij ook de aard en omvang van de problematiek in het centrum. Er zijn signalen van overlast en onveilige situaties, maar het beeld is dat deze overlast en onveilige situaties niet alleen door fatbikes worden veroorzaakt, maar door gedrag van alle soorten fietsers. Dit vraagt om een zorgvuldige afweging van mogelijke maatregelen.

1. **Juridische (on)mogelijkheid van een fatbikeverbod**
   De Algemene Plaatselijke Verordening (APV) mag geen verkeersmaatregelen regelen die via hogere wetgeving al volledig is geregeld (Wegenverkeerswet).
   De gemeente kan via de APV wel aanvullende regels stellen die gaan over de openbare orde, overlast, parkeren of ander gebruik van de openbare ruimte in relatie tot voertuigen, zolang dat niet neerkomt op een verkeersregel die uit het belang van verkeersveiligheid wordt gesteld.
   Voor alles wat echt verkeerskundig is, zoals een geslotenverklaring voor bepaalde categorie voertuigen, moet de gemeente altijd een verkeersbesluit nemen op grond van de Wegenverkeerswet. Dat kan dus niet via de APV worden geregeld.

   De wet maakt geen onderscheid tussen fatbikes en andere fietsen. Een fatbike voldoet aan de wettelijke definitie van een fiets in de Wegenverkeerswet: *Fiets: "voertuig dat wordt voortbewogen met behulp van pedalen of handgrepen, en niet sneller kan rijden dan 25 km per uur, al dan niet met trapondersteuning.").*
   Voor deze fietsen geldt dat zij goedgekeurd zijn voor de weg en dat zij het recht hebben om gebruik te maken van fietspaden en wegen.
   Een fatbike met een hulpmotor die harder ondersteunt dan de maximaal toegestane snelheid van 25 km/u en fatbikes met een gashendel (die zonder te trappen sneller gaan dan 6 km/u) zijn illegaal. Daarop kan door de politie worden gehandhaafd.
   Omdat de wet geen onderscheid maakt tussen fatbikes en elektrische fietsen, is het niet mogelijk om een verbod in te stellen voor uitsluitend fatbikes. Instellen van een dergelijk verbod is discriminerend.

   Recent hebben de gemeenteraden van Enschede en Amsterdam in de APV een fatbikeverbod opgenomen. In het juridische advies, dat bij het raadsbesluit van de gemeente Amsterdam is gevoegd, is de juridische kanttekening geplaatst dat een verbod niet toegestaan is.
   In het raadsvoorstel van de gemeente Enschede is de juridische kanttekening geplaatst dat het risico bestaat dat het verbod strijdig is met hogere regelgeving wat zal leiden tot onverbindendheid van het APV-verbod.
   Een fatbikeverkoper heeft inmiddels een rechtszaak aangespannen tegen het fatbikeverbod van de gemeente Enschede.

2. **De minister heeft in april de zogenoemde 'Aanpak fatbikes' gepresenteerd.**
   Er wordt ingezet op:
   - Het instellen van een aparte voertuigcategorie voor fatbikes:
     - minimumleeftijd voor gebruikers van fatbikes;
     - handelingsinstrumenten voor gemeenten voor fatbikevrije zones.
   - Een helmplicht voor gebruikers en passagiers van alle elektrische fietsen en lichte elektrische voertuigen (LEVs) tot 18 jaar.
   - Acties markttoezicht en handhaving.
   - Regels voor verkoop van elektrische fietsen of onderdelen daarvan:
     - bestrijden ondeugdelijk aanbod elektrische fietsen;
     - opvoerverbod.

- Gedragsmaatregelen.

(Bron: Kamerbrief 24 april 2026 met kenmerk IENW/BSK-2026/70534).

3. **Inhoudelijke wenselijkheid: probleem zit in gedrag**
   In het centrum van Wijchen geldt een snelheidsbeperking van maximaal 15km/u. Wanneer fietsers zich hier aan houden, wordt overlast verminderd.
   Snelheidshandhaving is voorbehouden aan de politie. De politie handhaaft hier echter niet op in het centrum. De politie handhaaft alleen op excessen van fatbikes.

4. **Een fatbikeverbod lost het probleem niet op.**
   Klachten en meldingen van zowel bezoekers als ondernemers in het centrum gaan over zowel fatbikes als over e-bikes en gewone fietsen.
   Als fatbikes verboden worden, dan is er nog steeds overlast van andere fietsers.

5. **Een algeheel fietsverbod in het hele centrum van Wijchen is niet wenselijk.**
   Vanuit de mobiliteitstransitie wordt juist gestimuleerd dat bezoekers lopend of met de fiets naar het centrum van Wijchen komen. Het is daarom van belang dat het centrum per fiets bereikbaar blijft. Dit neemt niet weg dat op specifieke locaties en momenten beperkingen voor fietsverkeer wenselijk kunnen zijn. Op de Markt en in de Kromme Elleboog geldt tijdens de weekmarkt al een fietsverbod om de verkeersveiligheid en de doorstroming van voetgangers te waarborgen. Onderzocht kan worden of dit bestaande fietsverbod wordt uitgebreid naar andere dagen en/of tijdstippen waarop sprake is van vergelijkbare drukte of veiligheidsrisico's.
   Met een dergelijke gerichte maatregel wordt een balans gevonden tussen het behouden van de bereikbaarheid van het centrum per fiets en het verbeteren van de veiligheid en verblijfskwaliteit op locaties waar veel voetgangers aanwezig zijn. Een algeheel fietsverbod voor het gehele centrum is daarvoor niet noodzakelijk.

6. **De boa’s mogen niet handhaven tegen snelheidsovertredingen en tegen illegale fatbikes (opgevoerd of voorzien van gashendel).**
   Dit komt doordat hun bevoegdheden wettelijk zijn beperkt. Voor snelheidsovertredingen geldt dat handhaving in beginsel is voorbehouden aan de politie en het Openbaar Ministerie. Boa’s hebben hiervoor geen algemene bevoegdheid.
   Voor illegale fatbikes geldt dat deze juridisch vaak als bromfiets worden aangemerkt (bijvoorbeeld bij een gashendel of te hoge snelheid). De handhaving daarvan vraagt specifieke verkeers- en technische controlebevoegdheden die boa’s in het gemeentelijk domein (domein I: openbare ruimte) niet of slechts zeer beperkt hebben. De burgemeester kan deze bevoegdheden niet zelf uitbreiden of toekennen. De bevoegdheid van boa’s wordt landelijk bepaald door de minister van Justitie en Veiligheid via aanwijzing en regelgeving.

7. **Fatbike leveranciers spelen al in op de recente verboden van de gemeente Enschede en Amsterdam.**
   Er worden “skinny bikes” geproduceerd met een smallere banddikte dan waarvoor de verboden gelden. Daarmee omzeilen deze leveranciers het verbod.
   Daarnaast heeft een grote fatbikeleverancier al aangegeven om opgelegde boetes aan te zullen vechten en loopt er inmiddels een rechtszaak tegen de gemeente Enschede.

8. **Wat wél kan: aansluiten bij landelijke campagne**
   Een maatregel die wél mogelijk is, is aansluiten bij de landelijke campagne van het Rijk om het gedrag van bestuurders van fatbikes en andere elektrische fietsen te verbeteren.
   De Rijksoverheid zet nadrukkelijk in op gedragsbeïnvloeding naast handhaving en

regelgeving. Zo is in juni 2026 een landelijke campagne gestart gericht op het terugdringen van gevaarlijk rijgedrag. Deze campagne richt zich vooral op jongeren en hun ouders, omdat uit onderzoek blijkt dat jongeren de verkeersregels vaak kennen, maar zich daar in de praktijk niet altijd aan houden.
De campagne benadrukt onder meer:

- het naleven van verkeersregels (zoals snelheid en veilig rijgedrag);
- het voorkomen van risicovol gedrag, zoals met meerdere personen op één fiets rijden of anderen hinderen;
- de verantwoordelijkheid van ouders om hun kinderen aan te spreken op gedrag en de technische staat van de fiets te controleren.

Aansluiten bij deze landelijke campagne is effectief en efficiënt. De boodschap en middelen zijn al ontwikkeld en sluiten aan bij landelijk beleid. Dit vergroot de herkenbaarheid en impact, zonder dat direct extra handhavingscapaciteit nodig is. Tegelijk draagt dit bij aan gedragsverandering en daarmee aan de verkeersveiligheid en leefbaarheid in het centrum.

Vanuit de gemeentelijke communicatie sluiten we aan bij de landelijke campagne door aandacht te besteden aan de risico's van te hard rijden en ander onveilig gedrag. Door jongeren bewust te maken van de mogelijke gevolgen voor zichzelf en anderen, kan veilig verkeersgedrag worden gestimuleerd. Social media zijn hiervoor het meest geschikte middel om jongeren te bereiken.
Ouders informeren we via de digitale inwonersnieuwsbrief, nieuwsberichten op de gemeentelijke website en de gemeentepagina in de lokale krant.

Ter ondersteuning van de landelijke gedragscampagne kunnen boa's jaarlijks één of twee gerichte acties uitvoeren. Tijdens deze acties spreken zij fietsers aan op hun gedrag, naast de aandacht die hieraan wordt besteed tijdens de reguliere werkzaamheden.
Deze acties kunnen binnen de huidige capaciteit worden uitgevoerd. Indien uw raad van mening is dat er vaker acties moeten komen vanuit de boa's, dan dienen daar middelen voor beschikbaar te worden gesteld.

Daarnaast onderzoeken we of we samen met scholen aanvullende activiteiten of voorlichtingsacties kunnen organiseren.

Gevolgen

- Door geen fatbikeverbod op te nemen voorkomen we risico op vernietiging van het APV artikel en voorkomen we de bijbehorende (bezwaar)procedures met het restitueren van opgelegde boetes.
- De bereikbaarheid van het centrum voor fietsers blijft goed door geen algeheel fietsverbod voor het hele centrum in te stellen, maar door te onderzoeken of het tijdens de weekmarkt ingestelde fietsverbod op de Markt en in de Kromme Elleboog. Kan worden uitgebreid naar andere dagen en/of tijdstippen waarop sprake is van vergelijkbare drukte of veiligheidsrisico's.
- Het uitvoeren van één of twee gerichte acties per jaar door de boa's brengt geen kosten of veranderingen met zich mee. Als er wensen zijn omtrent inzet van boa's of een campagne: dan heeft dat wel gevolgen in geld, tijd en capaciteit.
- Aansluiten bij de landelijke campagne zorgt voor bewustwording bij bestuurders en ouders. We moeten onderzoeken welke kosten dit met zich meebrengt. Dit is afhankelijk van welke aanvullende activiteiten we gaan doen.

Communicatie

Er zal naar buiten worden gecommuniceerd dat het probleem niet de fatbike is, maar het gedrag en dat dit gedrag bij alle soorten fietsen voorkomt.
We dragen dezelfde boodschap uit als de landelijke campagne en gaan aandacht hiervoor vragen via onze gebruikelijke gemeentelijke kanalen.

Uitvoering of Vervolgstappen
We monitoren de juridische ontwikkelingen bij landelijke regelgeving op het gebied van fatbikes.
Ook monitoren we of de APV verboden van Amsterdam en Enschede stand houden in rechtszaken.

Geheimhouding:
Niet van toepassing.

Motie

Fatbikeverbod

Agendapunt
329743 Informatienota Antwoord op schriftelijke vragen fractie Kernachtig Wijchen 'Rem op de fatbike?'

Vergadering
Openbare raadsvergadering op 29 januari 2026

Indieners
Eerste indiener:
Joost Kersten, Kernachtig Wijchen

Mede-indiener:
Alice Peters-Vroom, VVD
CDA, Björn Derksen

Motienummer
1.

Indieners stellen voor:

Omdat we weten dat:
1. Fatbikes en gedrag van fatbike-bestuurders in het centrum voor overlast zorgen.
2. Een verbod op dit moment juridisch ingewikkeld ligt, maar diverse gemeenten inmiddels acties ondernemen om toch over te gaan tot een fatbikeverbod.

Omdat we vinden dat:
1. Het centrum een fijne en veilige plek moet zijn voor bewoners, bezoekers en winkeliers.
2. Een (gedeeltelijk) fatbikeverbod in het centrum gewenst is om de veiligheid in het centrum te verbeteren.

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het college om:
1. De juridische ontwikkelingen rond fatbike-regulering actief te monitoren en de raad te informeren zodra er zich relevante ontwikkelingen voordoen.
2. Zodra blijkt dat het instellen van een (gedeeltelijk) fatbikeverbod in het centrum juridisch mogelijk is, in afstemming met ondernemers en handhaving, de raad zo snel mogelijk een concreet voorstel voor te leggen om over te gaan tot een (gedeeltelijk) fatbikeverbod.

kwing@druten-wijchen.nl